

ТМФВ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ **09(83)/2011**

Виходить 12 разів на рік. Заснований у 2000 році

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 9255 від 21.06.2002 р.
Засновник і видавець — ТОВ «ОВС»
Передплатний індекс 74667
ISSN 1993—7989

Головний редактор

Худолій О.М., кандидат педагогічних наук, професор

Редакційна колегія:

Бізін В.П., д-р пед. наук, професор
Єрмаков С.С., д-р пед. наук, професор
Камаєв О.І., д-р пед. наук, професор
Шиян Б.М., д-р пед. наук, професор
Куц О.С., д-р пед. наук, професор
Золотухіна С.Т., д-р пед. наук, професор
Дмитренко Т.О., д-р пед. наук, професор
Микитюк О.М., д-р пед. наук, професор
Мірошніченко В.І., канд. пед. наук,
доцент

Іващенко О.В., канд. пед. наук, доцент
(відповідальний секретар)
Коректор Бланк Є.Б.

Адреса редакції:
Україна, 61174 Харків, а/с 8692.
Тел.: (057) 756-73-38
e-mail: tmfv@tmfv.com.ua
http://www.tmfv.com.ua

Статті, опубліковані в журналі,
зараховуються як фахові відповідно
до постанови президії ВАК України від
14 листопада 2001 р. № 3-05/9.

Бюлетень ВАК України. —
№ 9. — 2001. — С. 16.

Підписано до друку 25.09.2011.
Формат 60×84 1/4. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк
офсетний. Ум. друк. арк. 6,989. Обл.-вид. арк. 7,25. Вид.
№ 09-2011.
Зам. № 85. Тираж 300 прим. Ціна договірна.
ТОВ «ОВС» Україна, 61003 Харків,
пл. Конституції, 18, к. 11.
Свідоцтво Держкомінформу України
Серія ДК № 931 від 08.02.2001 р.
Друкарня ТзОВ «Цифра прінт».
61166, м. Харків, вул. Культури, 20-В

© «ОВС» ТОВ, оформлення, 2011
© «Теорія та методика фізичного виховання», 2011

Зміст

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ	3
<i>Свістельник І. Р.</i> Бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури — 65	3
<i>Драгнєв Ю. В.</i> Інформаційний та освітній простори у вищому навчальному закладі та їх вплив на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури	9
<i>Доскаленко С.М.</i> Основні напрями використання інформаційних технологій в фізичному вихованні	13
ОСНОВИ РОЗВИТКУ РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ.....	16
<i>Сергієнко Л.П., Лишевська В.М.</i> Управління рухами людини: контроль розвитку статичної м'язової сили (закордонний досвід).....	16
«ВЧИТЕЛЬ» — ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ	19
<i>Худолій О.М., Іващенко О.В.</i> Педагогічна практика в школі. Повідомлення II	19
ОСНОВИ ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ	39
<i>Артемченко Т.Г.</i> Критерії оцінки технічної та ігрової підготовленості юних баскетболістів	39
ОСНОВИ СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ.....	43
<i>Козіна Ж.Л., Вакслер М.А., Тихонова А.О., Попова А.В.</i> Структура підготовленості баскетболісток студентської команди	43
НАША ДОВІДКА.....	48
<i>Інформаційне повідомлення</i> про VII Всеукраїнську наукову конференцію (24 листопада 2011 року) «Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту».....	49
<i>Інформаційне повідомлення</i> про VIII міжнародна наукова конференція (28 лютого 2012 року) «Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті»	50
<i>Інформаційне повідомлення</i> про п'яту електронну Всеукраїнську наукову конференцію (19—20 квітня 2012 року) «Актуальні проблеми фізкультурної освіти»	51

Contents

ATHLETIC EDUCATION.....	3
<i>Svistelnik I.</i> Library of the Lviv state university of physical culture — 65.....	3
<i>Dragnev Y. V.</i> Informative and educational spaces in higher educational establishment and their influence on professional development of future teacher of physical culture.....	9
<i>Doskalenko S.M.</i> The problem of information technologies integration and use in the field of physical education is investigated	13
BASES OF DEVELOPING MOTIVE FLAIRS	16
<i>Serhiyenko L.P., Lyshevska V.M.</i> Management of human movement: control of the development of static muscular power (foreign experience)	16
«TEACHER» — MAGAZINE IN MAGAZINE	19
<i>Khudolii O.N., Ivashenko O.V.</i> Pedagogical practice is at school. Report II.	19
BASES OF YOUTH SPORT	39
<i>Artemenko T.G.</i> Evaluation criteria for technical and playing basketball readiness of young	39
BASES OF THE SPORTING TRAINING.....	43
<i>Kosina G.L., Vacsler M.A., Tihonova A.A., Popova A.V.</i> Structure of preparedness of basketball-players of student command.....	43
OUR HELP	48
<i>Information message</i> about the VI Allukrainian scientific conference (on November, 25, in 2011) the «Actual problems of physical education and sport»	49
<i>Information message</i> about VIII international a scientific conference (on February, 28, 2012) of Design and information technologies are in physical education and sport	50
<i>Information message</i> about the seventh electronic Allukrainian scientific conference(on April, 19-20, 2012) «Issues of the day of athletic education»	51

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

УДК 796.011.3

БІБЛІОТЕЦІ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ — 65

Свістельник І. Р.

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті розглянуто формування і розвиток бібліотеки ЛДУФК — єдиної бібліотеки у Західному регіоні України, яка має унікальний фонд спортивної літератури. Встановлено, що впродовж багатьох років керівник бібліотеки Т. І. Карпенко та колектив бібліотекарів під її керівництвом формували книжковий фонд, удосконалювали інформаційне забезпечення навчального та наукового процесів, видозмінювали форми інформаційного обслуговування, докладали зусилля для перетворення бібліотеки у потужну інформаційну складову вищого навчального закладу. Показано, що в останнє 20-річчя бібліотека ЛДУФК у зв'язку з недофінансуванням шукає інші способи інформаційного забезпечення студентів та науковців ВНЗ, зокрема формує інформаційно-бібліографічну інформацію, здійснює наукову та видавничу роботу з бібліографування історії вищого навчального закладу та провідних науковців ВНЗ, прагне жити проблемами і завданнями свого університету, удосконалюючи всі напрямки роботи.

Ключові слова: бібліотека, історія, вищий навчальний заклад, інформаційне забезпечення.

Постановка проблеми. Бібліотека як культурний феномен існувала протягом багатьох століть, змінювалася і перетворювалася внутрішньо та зовнішньо. Традиційно її головною функцією було збереження, систематизація та розповсюдження інформації. З появою вищих навчальних закладів бібліотеки зі сховищ літератури перетворили на центри доступу до знань. Зміна місії бібліотеки була продиктована посиленням ролі знань у суспільному розвитку. Сучасні інформаційні технології дозволили розповсюджувати знання незалежно від місця знаходження їх матеріального носія [1]. Історія бібліотек ВНЗ фізкультурного профілю тісно пов'язана з історією розвитку галузі фізичної культури і спорту, вони відіграли важливу роль, накопичуючи, опрацьовуючи та надаючи інформацію на перших етапах формування галузевого інформаційного простору; забезпечували ще недостатньо чітко сформульовані інформаційні запити викладачів і студентів з фізкультурно-спортивної, медико-біологічної, психолого-педагогічної тематики інформаційними виданнями. Упродовж багатьох років здійснювали науково обґрунтований відбір фахової інформації, працювали над її збиранням, збереженням, систематизацією, використанням та забезпеченням доступності. Активно здійснювали інформаційне забезпечення навчального процесу та науково-дослідної роботи, ставали інформаційними посередниками між видавцями та науковцями, аку-

мулювали навчальну та спеціалізовану наукову літературу. Підручники, довідники, спортивна, суспільно-політична та художня література стали основою формування фондів, які обслуговували студентів, науковців, професорсько-викладацький склад.

У сучасних умовах роль бібліотеки ВНЗ фізкультурного профілю оцінюють як за традиційними показниками (бібліотечний фонд, кількість передплачених періодичних видань, чисельність читачів, відвідування бібліотеки, книговидача), так і за рівнем комфортності доступу до інформації незалежно від її формату, відповідністю параметрів створеної інформації міжнародним стандартам. Поєднання традиційних та електронних ресурсів є характерною ознакою сучасної бібліотеки, а задоволення інформаційних потреб користувачів — пріоритетом її діяльності.

Мета дослідження — дослідити формування бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури та її роль в інформаційному забезпеченні навчального і наукового процесів навчального закладу.

Результати дослідження. 2011 рік став ювілейним для Львівського державного університету фізичної культури — єдиного навчального закладу такого типу у Західному регіоні України. Виповнилося 65 років від часу його заснування. З 1939 року це був технікум фізичної культури, з 1946 року — інститут, а з 2006 року — університет. Від початку навчальний заклад мав власну бібліотеку, яка свій

історичний шлях долала як невід'ємна його складова. Початок фундам бібліотеки поклали 500 примірників книг, переданих з Державного центрального інституту фізичної культури (Москва). Містилася бібліотека на першому поверсі в одній невеликій кімнаті (тепер це деканат факультету здоров'я людини і туризму) і мала читальну залу (читальню, як її тоді називали). Працювали у бібліотеці на той час лише два працівники: завідувач бібліотеки Гавловська Слава Йосипівна і Тарапат Ірина Петрівна. Упродовж 1946–1951 років завідувачі бібліотеки і працівники змінювалися. Так, з 1947 року на посаді завідувача бібліотеки працював Тарапат Олександр Іванович, бібліотекарем — Якубенко Олександра Михайлівна, з 1948 року — Князькіна Ганна Никифорівна (завідувач бібліотеки) та бібліотекар Дмитрева Галина Арсентіївна, яку змінила Стернюк Ірина Петрівна.

У 50-х роках поступово надходила нова література: книги, брошури, періодичні видання. Їх було небагато, але вони інформаційно забезпечували 156 студентів новоствореного ВНЗ. Оскільки фонди бібліотеки збільшувалися, 1952 року прийняли на роботу ще одного бібліотекаря — Черкасову Параскевію Петрівну (працювала до 1953 року). 11 листопада 1953 року Г. Н. Князькіна була переведена на посаду бібліотекаря, а на місце завідувача бібліотеки наказом ректора інституту призначили Рожкову Лідію Анатоліївну. Л. А. Рожкова мала вищу бібліотечну освіту, закінчила Харківський державний бібліотечний інститут, але пропрацювала у бібліотеці ЛДІФК не довго — 1954 року звільнилася. Майно бібліотеки та книжковий фонд прийняла Г. Н. Князькіна, яка з 1954 року працювала разом з бібліотекарем Салик Ярославом Михайлівною та І. П. Стернюк (остання мала численні подяки від керівництва інституту за кваліфіковану роботу та якісне забезпечення навчального процесу, а йдучи 1969 року на пенсію, отримала Почесну грамоту). 1 вересня 1959 року Я. М. Салик звільнилася, а до бібліотеки прийшла працювати Карпенко Тамара Іванівна.

На початку 50-х років для узгодження роботи бібліотеки з науковою та навчальною роботою була створена Бібліотечна рада, яку очолювала завідувач кафедри іноземних мов М. Д. Тетюхіна. Членами ради були: старший викладач кафедри фехтування В. С. Келлер, завідувач бібліотеки Г. Н. Князькіна, старші лаборанти кафедр марксизму-ленінізму та теорії фізичного виховання Д. М. Щербина та Л. О. Ширякова, студенти Є. М. Свенсон, Н. Н. Новіков та сталінський стипендіат Е. Д. Сладков.

На початку 60-х років відбулося значне збільшення обсягів інформаційних джерел: до бібліотеки надходить навчальна, науко-

ва література, галузева періодика; замовляють необхідну кількість літератури для достатнього забезпечення навчального процесу та тренувальної діяльності; збільшують площі для самостійної роботи студентів — організовують читальний зал у новозбудованому гуртожитку; визначають пріоритети роботи.

У 70-ті роки бібліотека зазнала інтенсивного розвитку, поповнювалася книгами, спеціалізованою літературою, фаховими виданнями. Збільшувалася кількість студентів інституту, а відповідно і кількість читачів, зростала книговидача та кількість штатних працівників, більшість яких мали вищу бібліотечну освіту. Надання якісної, оперативної, актуальної інформації відповідно до вимог часу, удосконалення форм і методів обслуговування, зміна форм інформаційної та бібліографічної роботи, формування інформаційно-пошукового апарату (каталогів) — ось що характеризувало бібліотеку цих років. Збільшення книжкового фонду настійливо вимагало суттєвого розширення площ, якісного та системного формування книжкового масиву, удосконалення розміщення літератури. У користування бібліотеці було надано нові приміщення: реорганізовано абонемент (дві кімнати), створено книгосховище (три кімнати), відділ бібліографії, який згодом переріс в інформаційно-бібліографічний (дві кімнати). Бібліотеку оснащували столами, стелажми, каталожними шафами тощо.

У 70-х роках на посаду завідувача бібліотеки була призначена досвідчений фахівець бібліотечної справи, бібліограф за освітою Тамара Іванівна Карпенко, яка керувала бібліотекою з 1976 до 1996 року. Т. І. Карпенко досконало знала фонд бібліотеки, активно пропагувала бібліографічні знання, була мудрим і виваженим керівником, бачила перспективи і впроваджувала позитивний досвід у роботу бібліотеки. Завдяки її зусиллям фонди бібліотеки стали спеціалізованими, динамічно зростали, поповнювалися. Комплектування проводилося централізовано, а також за рахунок дарунків та книжкових колекцій приватних осіб. Тамара Іванівна створила відповідну для ВНЗ структуру бібліотеки, багато працювала над удосконаленням усіх ланок обслуговування, зокрема було уведено єдиний читацький формуляр, книгозбірня проводила комплектування філіалів бібліотеки, створених при кафедрах та студентських гуртожитках. Зусиллями Т. І. Карпенко була розроблена і деталізована бібліотечно-бібліографічна класифікація розділу фізичної культури і спорту, утворено нові відділи бібліотеки: відділ комплектування та опрацювання фонду (дві кімнати), відділ суспільної літератури, де зберігалася періодика бібліотеки (одна кімната); впроваджено нові фор-

ми роботи з читачами. Був достатньо добре сформований довідково-пошуковий апарат: каталоги (алфавітний, систематичний, службовий) та картотеки (предметна, психолого-педагогічна, картотека наукових праць викладачів та співробітників ЛДІФК, а пізніше — картотека авторефератів дисертацій (алфавітна і предметна)). Як фахівець Т. І. Карпенко досконало знала інформацію галузі фізичної культури і спорту, розуміла роль книги у розвитку особистості, була незаперечним професіоналом, мала організаторський талант, фаховий досвід, була віддана бібліотечній справі. Ще працюючи на посаді бібліографа, вона вперше узагальнила науковий досвід вищого навчального закладу та уклала бібліографічний покажчик науково-дослідних та науково-методичних праць професорсько-викладацького складу Львівського державного інституту фізичної культури за період від 1946 до 1962 років (1964); як завідувач бібліотеки комплектувала її багатогалузевою літературою: книгами з медицини, біології, хімії, педагогіки, психології, філософії, соціології, історії, мистецтва, політології, економіки, логіки, книгами російської, української, зарубіжної художньої літератури тощо; сприяла передплаті значної кількості галузевих періодичних видань не тільки до читальних залів головного корпусу бібліотеки, але й до читальних залів гуртожитків. На початку 80-х років під її керівництвом бібліотека активно формувала систему інформаційного забезпечення, яка передбачала удосконалення форм доведення інформації до професійно-педагогічних кадрів і підвищення оперативності інформаційної діяльності. Бібліотекарі здійснювали пропаганду наукових знань шляхом розповсюдження інформаційних джерел серед тренерів, наукових працівників, викладачів та студентів, доведення теоретичних ідей до відомих фахівців, що сприяло підвищенню їхньої кваліфікації. Уперше були проведені Дні інформації та Дні кафедр.

Наприкінці 80-х років основну увагу починають приділяти самостійній роботі студентів, у зв'язку з чим зростає роль навчально-методичного забезпечення, а наявність необхідної навчальної літератури різних типів і призначення стає вагомим чинником якості підготовки фахівців. Бібліотека не стоїть осторонь цих процесів і постійно удосконалює методичну роботу: у рамках вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» уперше започатковано проведення лекційних і практичних занять з бібліографії (науки про опис інформаційних джерел). Ініціатором цього стає Т. І. Карпенко. Водночас із відкриттям 1985 року при ЛДІФК аспірантури зусиллями завідувача бібліотеки аспірантам читають курс бібліографічних знань: навчають правил користу-

вання каталогами і картотеками, формують уміння та навички складання бібліографічного опису. Фонд бібліотеки щомісяця зростає на тисячі примірників, а інформаційне забезпечення навчального процесу досягає рекордної кількості: кожен студент, що навчається у ЛДІФК, має навчальну, наукову, спортивну літературу з предмета, який вивчає (1:1). Великими партіями надходить періодика. Книжковий масив поповнюється не тільки фаховою літературою, а й працями професорів, викладачів університету — відомих вчених та спортсменів — В. М. Андрієвського, О. Б. Суника, В. С. Келлера, Т. О. Третиліної, А. А. Тер-Ованесяна, М. А. Джафарова та багатьох інших.

Наприкінці 80-х років автоматизовують ручну працю бібліотекарів — у відділі абонементу встановлюють ліфт, який дозволяє піднімати книги та періодику з книгосховища; оптимізують інформаційне забезпечення. Бібліотека набуває статусу універсальної, оскільки комплектується за всіма галузями знань, і стає найбільшою галузевою книгозбірнею у Західному регіоні України. Штат бібліотеки у той час налічував 28 осіб з чітко визначеною структурою: відділ комплектування та опрацювання літератури, відділ інформації, відділ бібліографії та відділ обслуговування, до якого входили читальні зали (на початку 90-х у новозбудованому гуртожитку на вул. Підголюско відкривають нову читальню залу).

У 90-ті роки суспільно-політична ситуація в країні негативно вплинула на становище бібліотеки навчального закладу. Роками сформована система інформаційного забезпечення, яка чітко визначала розповсюдження наукової, навчальної, спортивної, методичної, організаційно-правової інформації галузі, руйнується, бібліотека, залишившись без щорічного гарантованого захищеного бюджету для поповнення фондів і передплати періодичних видань, опиняється в ситуації, коли протягом 1991–1996 років надходить лише до 100 примірників літератури і невелика кількість назв періодики. Припиняється передплата на галузеві видання країн колишнього Радянського Союзу, зокрема на журнал «Теория и практика физической культуры». Разом із зменшенням фінансування, починаючи з 1993 року, бібліотека втрачає свої приміщення: з чотирьох кімнат в одну переводять відділи комплектування та інформаційно-бібліографічний, зачиняє двері відділ суспільної літератури та читальна зала в одному з гуртожитків на вул. Пасічній (її приміщення віддають єврейській школі). Постає проблема розміщення книжкового фонду і збереження його для подальшого використання. Здійснюється скорочення штату, зокрема зникають посади двох провідних бібліографів, бібліотекаря-реставратора літератури, бібліотекарів I та II

категорії; руйнується структура бібліотеки, її штат становить лише 10 осіб.

На початку 2000 року, маючи проблеми з фінансуванням, бібліотека стратегічним напрямком визначає для себе упровадження сучасних інформаційних технологій у практику інформаційної діяльності: 2001 року отримує перший, а 2002 року — другий комп'ютер, які дозволяють на основі бази даних Access створити картотеки авторефератів дисертацій, дисертацій та картотеки друкованих праць професорсько-викладацького складу, фахових збірників і журналів. 2003 року бібліотека формує базу даних власної генерації за тематикою олімпійського і професійного спорту, яка наприкінці 2006 року налічувала 1832 записи і дозволяла знайти інформацію за прізвищем автора, назвою та тематикою. 2007 року у зв'язку із заміною комп'ютерів на нові та оновленням програмного забезпечення усі картотеки і база даних були повністю втрачені.

Наступний етап автоматизації бібліотечних процесів відбувся лише на початку 2010 року. Університет придбав для бібліотеки програмне забезпечення «УФД-Бібліотека», на основі якого тепер формується електронний каталог, представлений на сайті університету. Електронний каталог презентує лише надходження до бібліотеки книг та статей з періодичних і продовжуваних видань. Його формують два бібліографи, що одночасно працюють з картковими каталогами (чотири) і картотеками (сім). Щомісяця електронний каталог поповнюється на 2 тис. одиниць.

2003 року у зв'язку з нестачею посадкових місць на другому поверсі головного корпусу відкривають ще одну читальну залу, яка виконує роль наукової: там зберігається фонд іноземної літератури різними мовами з галузі фізичної культури і спорту, фонд дисертацій, захищених у ЛДУФК, та авторефератів дисертацій. Водночас у залі можна ознайомитися з навчально-методичним забезпеченням навчальних дисциплін університету.

На початку 2000-х років під час аналізу книгозабезпечення навчального процесу було виявлено, що студенти інституту, незважаючи на те, що з 1994 року в інституті усі навчальні дисципліни було переведено на державну мову викладання, послуговуються навчальними виданнями, надрукованими ще у 70-80-х роках, значна кількість яких (90%) — російською мовою. Тоді рішенням ученої ради пріоритетним завданням визначили фінансувати бібліотеку на придбання україномовної навчальної літератури. Завдяки цьому бібліотека впродовж 2003–2005 років змінила кількісне та мовне співвідношення фонду навчальної літератури, що істотно покращило інформаційне забезпечення навчально-освітнього процесу. У цей період

до бібліотеки щорічно надходило понад 2 тис. примірників літератури державною мовою. 2006 року ці позиції було втрачено.

Сьогодні фонд бібліотеки багатогалузевий, представлений п'ятьма мовами і налічує понад 70 тис. прим. літератури. Це спортивна, навчальна, наукова, суспільна, художня література, збірки наукових праць, матеріали конференцій, автореферати дисертацій, періодичні видання та інші інформаційні матеріали. Основна частина фонду — література спортивної тематики. Зберігаються видання, унікальні за своєю значущістю, зокрема фахові журнали «Теория и практика физической культуры» з 1946 року; книги спортивної тематики 30-40-х років; раритетне видання «Энциклопедический словарь» (Ф. Брокгауз, И. Эфрон); особиста бібліографічна картотека інформаційних джерел професора А. А. Тер-Ованесяна «Обучение в спорте».

Бібліотека ЛДУФК — єдина у Західному регіоні, яка має спортивну літературу, її послугами користуються студенти інших навчальних закладів, зокрема Львівського національного університету імені Івана Франка, Львівської політехніки, Інституту економіки, бізнесу і туризму, Комерційної академії та багатьох інших. У структурі бібліотеки діють три відділи: комплектування, обслуговування (абонемент і три читальні зали) та інформаційно-бібліографічний. Штат бібліотеки налічує 11 осіб. Бібліотека пропонує своїм користувачам широкий перелік бібліографічних послуг, серед яких: надання бібліографічної та фактографічної інформації; підготовка бібліографічних видань на допомогу навчально-освітньому процесові та науковим дослідженням; опрацювання бібліографічних списків літератури для дипломних, магістерських робіт і дисертацій; індексування наукових тем за УДК та ББК.

Інформаційно-бібліографічна робота бібліотеки є традиційною: забезпечення користувачів бібліографічною інформацією, підготовка науково-інформаційних видань, насамперед бібліографічних покажчиків; наукова та видавнича робота з бібліографування історії вищого навчального закладу та провідних науковців ВНЗ. На сайті університету представлені бібліографічні видання наукових праць ректорів, докторів наук і професорів, проректорів, деканів та завідувачів кафедр. Водночас користувачам надана можливість скористатися електронними бібліографічними виданнями: покажчиком літератури іноземними мовами (галузь фізичної культури і спорту), тематичними покажчиками «Історія фізичної культури», «Вступ до спеціальності», «Спорт в українській діаспорі», анотованими покажчиками «Адаптивний спорт», «Олімпійська освіта», покажчиками друкованих праць професорсько-викладацького складу та аспірантів ЛДУФК (2006, 2007, 2008, 2009, 2010

рр.), а також списком спеціалізованої польської літератури (галузь фізичної культури і спорту).

2006 року бібліотека університету зайняла 2-ге місце в огляді-конкурсі на найкращу бібліотеку вищого навчального закладу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, присвяченому 15-й річниці Дня Незалежності України.

Щорічно у стінах бібліотеки експонують книжкові виставки нових надходжень, проводять дні інформації, здійснюється інформаційна підтримка науково-практичних конференцій університету.

Незважаючи на всі зусилля колективу відповідати сучасним вимогам, які висувують до бібліотеки, дуже важко, коли невирішеною залишається проблема фінансування бібліотеки на поповнення її фонду. Щороку зменшується кількість надходжень: так, 2009 року до бібліотеки надійшло 157 примірників літератури, 2010 року — 505 примірників, 2011 року — 187 примірників, серед яких лише навчальна література. Такою ж болючою залишається проблема розміщення книжкового фонду: недостатня кількість стелажів і шаф (вони були встановлені ще у 60-х роках минулого століття) змушує бібліотекарів розміщувати книги, періодику, магістерські і дипломні роботи на підлозі, на столах, підвіконнях, що призводить до їх фізичної руйнації. Фізичного зношення (припадання пилом, перепад температури, відсутність оправи) зазнає також колекція наукового журналу «Теория и практика физической культуры» та інших наукових видань. Упродовж 20 років відділ книгосховища не мав опалення, що негативно вплинуло на фізичний стан літератури, особливо наукових журналів. Лише наприкінці 2007 року його було встановлено. З 70-х років приміщення бібліотеки не ремонтували. 2010 року вперше була відремонтована невелика кімната відділів комплектування й інформаційно-бібліографічного, а 2011 року — читальна зала (без кімнати, де зберігається книжковий фонд).

Успіхи бібліотеки — це самовіддана праця колективу. Протягом багатьох років у бібліотеці працювали: О. К. Ананьева, О. А. Ареф'єва, О. С. Бадьора, Н. Л. Бунакова, Н. І. Бусел, Н. Б. Галас, Н. В. Гожельська, О. Я. Гарджала, Н. Я. Грудзевич, О. Я. Гуменна, А. П. Гуськова, І. Є. Дацко, І. А. Дідух, Н. В. Дикун, Л. Б. Демко, О. І. Доплатюк, Р. В. Екстра, Л. К. Журавльова, Н. Р. Крицька, С. В. Криштанович, С. І. Кедик, І. О. Корвякова, М. Є. Коцур, О. С. Кузнецова, О. О. Лисенко, С. Л. Малиновська, Т. Ф. Матвійчук, М. П. Мелешко, Н. В. Михайлова, М. М. Михонь, Н. М. Муцин, Г. З. Огородник, М. С. Онисько, Б. Е. Петрусь, Р. В. Попова, Т. П. Прокопів, М. І. Сенів, Є. М. Сливка, В. П. Стадник, Я. А. Стасюк, К. М. Стахова, І. П. Стернюк, М. Н. Сявакко, Е. О. Трачук, О. Р. Трохимчук, О. М. Федішин, О. Я. Фляменбаум, Т. М. Чечуліна, О. Л. Щербакова.

Не забуваючи минулого, зберігаючи найкращі традиції та з вдячністю до тих, хто стояв біля джерел бібліотеки, сьогодні примножують її надбання, забезпечують інформаційні потреби студентів, викладачів у навчально-виховному процесі і науково-дослідній роботі досвідчені фахівці: Н. М. Бойко, Г. В. Буряк, Н. П. Величкович, О. Я. Глова, Н. М. Карпа, І. А. Кирилова, І. В. Коцур, Г. М. Підгайна, Н. Я. Ривко, І. Я. Содома, Ю. Ю. Товт, Р. І. Труба, У. В. Цар, І. С. Шпук, Х. Є. Яремчук, Н. В. Яцура.

За роки, що минули, у стінах бібліотеки ЛДУФК сотні тисяч молодих людей прилучилися до книжкової мудрості, збагатили себе інтелектуально та духовно, пройшли школу життєвого досвіду і самовизначення. У долі кожного з них бібліотека залишила свій слід, так само, як і вони своїми знаннями, уміннями й досвідом залишили слід в історії бібліотеки.

Висновки. Історія бібліотеки ЛДУФК є невід'ємною частиною історії вищого навчального закладу. Від моменту її створення до початку 90-х років бібліотеці відводили визначальну роль у навчально-освітньому, науково-дослідному, тренувальному та виховному процесах. Літератури надходило багато, її тематико-типологічна структура відповідала профілю навчального закладу, бібліотека формувалася як багатогалузева. Історично склалося так, що у 20–90-х роках влада активно підтримувала культ книги і саме книга виступала інструментом формування всебічно розвинутої особистості. Бібліотеки всіх рівнів мали щорічний гарантований державний бюджет для поповнення своїх фондів. Це забезпечувало користувачам доступ до будь-якої літератури, що упродовж року друкували в державі. Була побудована чітка система інформаційного забезпечення, що базувалася на централізованому розповсюдженні літератури за бюджетні кошти, з обов'язковою наявністю цієї літератури у ВНЗ, державним фінансуванням видання навчальної та наукової літератури, великими накладками і доступними цінами на книги. У 90-х роках було згорнуто діяльність з пропаганди книги та популяризації читання, бібліотеки зазнали кризи у фінансуванні і залишилися на самоті зі своїми проблемами. Незважаючи на це, бібліотека ЛДУФК ставить перед собою мету відповідати сучасним вимогам, які висуває суспільство, і прагне будувати свою роботу так, щоб якомога повніше, якісно і цілеспрямовано здійснювати інформаційне забезпечення студентів, магістрантів та професорсько-викладацького складу університету.

Список літератури

1. Свістельник І. Р. Бібліотеки ВНЗ фізкультурного профілю в інформаційному забезпеченні вищої фізкультурної освіти // Теорія та методика фізичного виховання. — 2008. — № 11. — С. 3–6.

Надійшла до редакції 25.09.2011 р.

Свистельник И. Р. Библиотеке Львовского государственного университета физической культуры — 65.

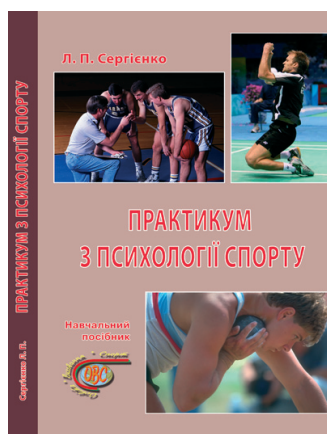
В статье рассмотрено становление и развитие библиотеки ЛГУФК — единственной библиотеки в Западном регионе Украины, которая имеет уникальный фонд спортивной литературы. Установлено, что на протяжении многих лет руководитель библиотеки Т. И. Карпенко и коллектив библиотекарей под ее руководством формировали книжный фонд, совершенствовали информационное обеспечение учебного и научного процессов, видоизменяли формы информационного обслуживания, прилагали усилия для превращения библиотеки в мощную информационную составляющую высшего учебного заведения. Показано, что в последнее 20-летие библиотека ЛГУФК в связи с недофинансированием ищет другие способы информационного обеспечения студентов и научных работников ВНЗ, в частности формирует информационно-библиографическую информацию, осуществляет научную и издательскую работу по библиографированию истории высшего учебного заведения и ведущих научных работников вуза, стремится жить проблемами и задачами своего университета, совершенствуя все направления работы.

Ключевые слова: библиотека, история, высшее учебное заведение, информационное обеспечение.

Svistelnik I. Library of the Lviv state university of physical culture — 65.

Becoming and development of library of Lviv State University of Physical Culture is considered in the article - unique library in the Western region of Ukraine which has an unique fund of sporting literature. It is set that during many years a library leader T. I. Karpenko and collective of librarians under its guidance formed a book fund, perfected the informative providing of educational and scientific processes, mutated the forms of informative service, made effort for converting of library into the powerful informative constituent of higher educational establishment. It is shown that in the last 20 years of Lviv State University of Physical Culture in connection with searches another ways of the informative providing of students and workers of researches of higher educational establishment, in particular forms informatively-bibliographic information, carries out the advanced and publishing study from bibliography history of higher educational establishment and leading workers of researches of institute of higher, aims to live by problems and tasks of the university, perfecting all work assignments.

Key words: library, history, higher educational establishment, informative providing.

Сергієнко Л.П.

S32 Практикум з психології спорту: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. — Харків: «ОБС», 2008. — 256 с. (МОН України, лист № 1-4/18-Г-1054 від 14 травня 2008 р.) ISBN 966-7858-51-0.

У навчальному посібнику викладено зміст практикуму з психології спорту та програми з даної навчальної дисципліни. У практикумі наведено короткий зміст лекцій. Фактично це конспекти лекцій, які особливо потрібні студентам заочного відділення та тим, хто навчається дистанційно. На практичних заняттях студентам пропонується виконання психологічних та дидактичних тестів. Навчальний посібник доцільно використовувати під час підготовки до семінарських занять, заліків та іспитів.

Навчальний посібник рекомендовано студентам вищих навчальних закладів освітнього напрямку «Фізичне виховання і спорт» та «Психологія». Може бути корисним для викладачів, фахівців у галузі психології, тренерів, спортсменів високої кваліфікації, широкого кола читачів.

Худолій О. М.

X98 Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. — 2-е вид., випр. — Харків: «ОБС», 2008. — 408 с.: іл. ISBN 966-7858-53-7.

У навчальному посібнику розглянуті загальні питання теорії фізичного виховання, а також теорія і методика розвитку рухових здібностей та навчання фізичним вправам.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

УДК 796.011.3

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТА ОСВІТНІЙ ПРОСТОРИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Драгнев Ю. В.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Анотація. У статті розглядаються інформаційний та освітній простори у вищому навчальному закладі та їх вплив на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури. Розкривається значення акмеологічного підходу в процесі професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури. Вказано, що на професійний розвиток впливають не тільки індивідуальні особливості майбутнього вчителя фізичної культури, але і особливості інноваційного середовища. Зараз потрібне системне усвідомлення професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору вищої школи.

Ключові слова: акмеологічний підхід, професійний розвиток, майбутні вчителі фізичної культури.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Виникнення інформаційного простору в Україні різко змінило ситуацію обміну інформацією у ВНЗ. Такий простір виступає загальною основою, в яку одночасно входить увесь соціум. Тенденції розвитку українській системі вищої школи вимагають глибокого і всебічного оновлення змісту вищої освіти, послідовного впровадження і використання інформаційних технологій навчання, модернізації освітньої політики в Україні в умовах інформаційного та освітнього просторів.

Якщо вказати на особливості вищезазначених просторів, то інформаційний простір повинен надати полігон для висунення і обробки нових ідей [7], а освітній простір, на нашу думку, повинен генерувати нові ідеї, форми і методи навчання у процесі професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури через професійне становлення в різних видах інформаційних середовищ в умовах інформаційно-освітнього простору відповідно до інформатизації вищої освіти. Саме професійний розвиток особистості майбутнього вчителя фізичної культури, який також є учасником інформаційного простору України, визначається як цілеспрямований процес вирішення самими студентами завдань, які реалізуються у процесі фахової підготовки.

А. Антропова говорить, що сучасна педагогічна теорія характеризує показники ефективності професійного становлення особистості майбутніх педагогів, перш за все, певними технологіями підготовки студентів до педагогічної діяльності.

Вчена, спираючись на наукові здобутки В. Болотова [3], який виділяє педагогічно значущі ознаки процесу професійного становлення майбутнього педагога (професійне становлення майбутнього вчителя відбувається в процесі гуманітарної взаємодії з викладачами ВНЗ, ученими-педагогами, шкільними вчителями, з дітьми; професійне становлення майбутнього вчителя є індивідуальним творчим процесом, що розкриває індивідуальні здібності і потреби студентів) вказує на те, що професійне становлення майбутнього вчителя можна представити як цілеспрямований процес вирішення самими майбутніми вчителями завдань, які реалізуються в логіці професійної освітньої програми [1]. Ми погоджуємося з тим, що професійне становлення майбутнього вчителя є індивідуальним творчим процесом, але слід вказати, що такий процес входить у професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору України.

В умовах реформування вищої освіти України та формуванні у соціумі інформаційного та освітнього просторів слід акцентувати увагу на впливі цих просторів на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору. По-перше цей вплив визначається особливістю побудови навчального процесу в умовах інформатизації освіти України; по-друге — необхідністю переусвідомлення методологічних підходів у безперервній освіті; по-третє — визначенням індивідуальних форм розвитку освітніх можливостей педагогічної системи, спрямованої на оптимізацію професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури.

Зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стаття виконана в руслі

досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми «Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров'я в умовах неперервної освіти» (Державний реєстраційний номер 0110U000756).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Розгляду освітнього простору, інформаційно-освітнього простору та інформатизації освіти присвячено дослідження таких учених (В. Богословський, І. Гашенко, А. Журавльов, В. Извозчиков, С. Калашнікова, Б. Коротяєв, В. Курило, М. Потьомкин, В. Третьяченко, та ін.) [2; 5; 6; 9]. Розгляду професійного розвитку та професійного становлення майбутніх учителів присвячено роботи таких учених (А. Антропова, В. Болотов, О. Даутова, С. Христофоров та ін.) [1; 3; 6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в тому, щоб розглянути вплив інформаційного та освітнього просторів у вищому навчальному закладі на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасні педагоги Б. Коротяєв, В. Курило, В. Третьяченко вказують, що «під освітнім простором ми розуміємо все те, що створено працею людини з метою виховання, навчання й освіти молодого покоління. До нього входить вся сукупність спеціально створених навчальних закладів, устаткування, книги, підручники, техніка, програмні та директивні документи, проекти... тощо» [9, с. 17]. Таке розуміння освітнього простору дає можливість переусвідомити проблему інформаційного суспільства, як чинника, що так або інакше впливає на людську культуру. Зараз відбувається синтез інформаційного та освітнього просторів, який відповідає сучасним тенденціям реформування вищої освіти в нашій державі.

Продовжуючи свої думки, вчені наголошують, що «поняття «освітній простір» достатньо умовно, тому що воно створено не природою, а людиною. З'явилося воно на визначеному етапі еволюційного розвитку людини й суспільства і з моменту зародження знаходилося й знаходиться завжди під контролем суспільства та його інститутів — релігійних, державних, суспільних. У зв'язку з цим можна вважати, що у цілому освітній простір не був і не є в сучасний час вільним, тобто воно завжди і на всіх етапах розвитку і існування у всіх своїх складових залежить від держави [9, с. 17].

С. Калашнікова, А. Журавльов наголошують, що сучасний етап розвитку людства характеризується глобалізацією та інтеграцією

світових соціально-економічних процесів, формуванням єдиного інформаційно-освітнього простору, інтернаціоналізацією освітнього ринку. Поява і посилення цих рис — результат переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства [8]. Ми погоджуємося, що здійснився перехід від одного (постіндустріального) до іншого (інформаційного) суспільства, і це що це характеризується формуванням єдиного інформаційно-освітнього простору, а у нашому випадку співпадає з ідеєю синтезу інформаційного та освітнього просторів.

В. Богословський, В. Извозчиков, М. Потьомкин вказують, що інформаційно-освітній простір визначається як простір здійснення особистісних змін людей в освітніх цілях на основі використання сучасних інформаційних технологій, зростаюча роль яких в організації освітньої діяльності визначає актуальність завдання конструювання і структуризації як окремо взятого навчального закладу, так і регіону і галузі в цілому [2]. Слід зазначити, що розгляд В. Богословським, В. Извозчиковим, М. Потьомкіним інформаційно-освітнього простору як простору здійснення особистісних змін людей, на нашу думку, звужено. Насамперед інформаційно-освітній простір вміщує в себе різні види інформаційних середовищ, у яких і можуть відбуватися особистісні зміни.

І. Гашенко говорить, що сучасна дидактика України вимагає системних змін, які повинні змістити акцент з власне наукового змісту окремих дисциплін на вироблення компетенції, що дозволяє випускнику орієнтуватися в актуальному інформаційному просторі і отримувати необхідні знання, уміння і навички, необхідні для вирішення приватних завдань [5]. Особистісні та системні зміни в інформаційному просторі актуальні та вимагають теоретичного і методичного обґрунтування, що у свою чергу надасть можливість усвідомити необхідність зміни світогляду у межах прогресивного розвитку інформаційного суспільства та професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформатизації освіти.

В. Вембер говорить, що «базисом глобального процесу інформатизації суспільства є інформатизація освіти, яка повинна випереджати інформатизацію інших напрямів суспільної діяльності, оскільки саме тут формуються соціальні, психологічні, загальнокультурні і професійні фундаменти для інформатизації суспільства [4]. Така думка В. Вембера нам імпонує, і ми погоджуємося з думкою вченого. Виходячи з цього слід зазначити, що професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури безумовно проходить в умовах інформатизації освіти, оскільки це веління часу, тому формування професійних компетенцій

Взаємозв'язок особистісного і професійного розвитку педагога (О. Даутова, С. Христофоров)

Параметри	Особистісний розвиток	Професійний розвиток
Цінності	Розвиток і розширення системи ціннісних орієнтацій особистості як системи морально-етичних принципів, що детермінують діяльність	Розвиток і розширення системи ціннісних орієнтацій особи як системи морально-етичних принципів, що детермінують професійну діяльність
Мета	Розвиток тенденції до самоактуалізації і самореалізації	Розвиток позитивної мотивації до професійної діяльності і підвищення своєї майстерності, самореалізація
Я-концепція	Розвиток і поглиблення адекватного і цілісного уявлення про себе. Зміцнення позитивної Я-концепції.	Адекватне формування Я-концепції вчителя. Зміцнення адекватної професійної самооцінки. Зміцнення позитивної захищеності.
Перспектива	Визначення напрямів і перспектив подальшого внутрішнього зростання	Прогнозування кар'єрного зростання і „творіння” власної професійної біографії
Завдання розвитку	Активізація розвитку когнітивної сфери як здібності до абстрактнішого і узагальненого розуміння і диференціації, категоризації явищ навколишнього світу. Рефлексія власної діяльності, особового досвіду.	Коректування, вдосконалення наявних професійних умінь, навиків, способів діяльності на основі інтеріоризації нової інформації. Рефлексія професійної діяльності, педагогічного досвіду

на основі інформаційного світогляду передбачає розвиток специфічного професіоналізму, як інтегральної характеристики фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.

С. Калашникова, А. Журавльов наголошують, що впровадження ІКТ в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору — одні з пріоритетних напрямів сучасної державної політики [8]. Вченими акцентується увага на тому, що в Національній доповіді про розвиток освіти в Україні В. Кремень, М. Степко, К. Левківський, О. Сухолиткий наголошують: «Головною метою в контексті створення інформаційного суспільства й освітньо-інформаційного простору є забезпечення доступу до інформації широкого спектру споживання; ...розвиток та впровадження сучасних комп'ютерних технологій у системі освіти. ..., науці та інших сферах; створення в найкоротші строки необхідних умов для забезпечення широкого доступу навчальних закладів, наукових та інших установ до мережі Інтернет;розвиток освітніх і навчальних програм на базі комп'ютерних інформаційних технологій» [10, с. 29]. Професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури визначається його професійним становленням у процесі фахової підготовки, реалізацією в педагогічній праці професійно значущих особистісних якостей, професійних умінь і навичок. Професійний саморозвиток представляє собою безперервний, багатогранний процес реалізації особистості майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору. Вплив інформаційного та освітнього просторів у вищому навчальному

закладі на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури безперечний, особливо у сучасних умовах інформатизації суспільства взагалі та комп'ютеризації навчального процесу зокрема. Цей вплив визначає вектор професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури у процесі фахової підготовки, і характеризується саморозвитком і самоосвітою протягом усього періоду навчання.

О. Даутова, С. Христофоров вказують на те, що поза самоосвітою ідея особистісного і професійного розвитку вчителя не може бути втілена в життя [6]. Авторами зроблена спроба співвіднести параметри особистісного і професійного розвитку педагога (див. табл. 1).

Спроба О. Даутової та С. Христофорова співвіднести параметри особистісного і професійного розвитку педагога, на нашу думку, вдала і потребує належної уваги у подальшому розгляді проблеми професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури інформаційному та освітньому просторах у вищому навчальному закладі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого їх розвитку.

Розглянувши вплив інформаційного та освітнього просторів у вищому навчальному закладі на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури слід зазначити, що цей вплив визначається впровадженням та використанням інформаційних технологій в навчальному процесі; оновленням змісту професійної підготовки в безперервній освіті тощо. У перспективі планується розглянути проблему професійного становлен-

ня майбутнього вчителя фізичної культури на етапі професійного розвитку в інформаційному суспільстві.

Список літератури

1. Антропова А. Ю. Педагогически значимые признаки процесса профессионального становления личности будущего педагога. — Режим доступу : <http://vypuskniki.kspu.ru/doc/03/Ready.htm>
2. Богословский В. И., Извозчиков В. А., Потемкин М. Н. Информационно-образовательное пространство — область функционирования педагогических информационных технологий. — Режим доступу : <http://www.ito.su/2000/IV/IV4.html>
3. Болотов В. А. Становление личности и профессионального развития учителя / В. А. Болотов. — М. : Молодая гвардия, 2005. — 119 с.
4. Вембер В. П. Информатизация освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес. — Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em3/content/07vvppt.htm>
5. Гашенко И. А. Проблемы и перспективы современной дидактики в период парадигмальной трансформации образовательного пространства Украины. — Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/firstforum/h9.html>
6. Даутова О. Б., Христофоров С. В. Самообразование учителя как условие его личностного и профессионального развития. — Режим доступу : http://anthropology.ru/ru/texts/dautova/educinnov_39.html
7. Информационное общество, информационное пространство, информационная политика: существуют ли они в Украине. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/79809/>
8. Калашникова С. А., Журавльов А. В. Інтеграція України у світовий інформаційно-освітній простір: глобальні діалоги та дистанційне навчання. — Режим доступу : <http://www.uara-dlc.org.ua/kalash4.html>
9. Коротяев Б. И., Курило В. С., Третьяченко В. В. Диалектика «недостающего» и «избыточного» в образовательном пространстве / Б. И. Коротяев, В. С. Курило, В. В. Третьяченко : монографія. — Луганськ : Альма-матер, 2006. — 240 с.
10. Національна доповідь про розвиток освіти в Україні / Відпов. за випуск : Кремень В. Г., Степко М. Ф., Левківський К. М., Сухолиткий О. С. — К. : Міністерство освіти і науки, 2001. — 39 с.

Надійшла до редакції 25.12.2010 р.

Драгнев Ю. В. Информационное и образовательное пространства в высшем учебном заведении и их влияние на профессиональное развитие будущего учителя физической культуры.

В статье рассматриваются проблемы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно образовательного пространства. Раскрывается значение акмеологического подхода в процессе профессионального развития будущего учителя физической культуры. Указано, что на профессиональное развитие влияют не только индивидуальные особенности будущего учителя физической культуры, но и особенности инновационной среды. В настоящий момент нужно системное осознание профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно образовательного пространства высшей школы.

Ключевые слова: акмеологический подход, профессиональное развитие, будущие учителя физической культуры.

Dragnev Y. V. Informative and educational spaces in higher educational establishment and their influence on professional development of future teacher of physical culture.

In the article the problems of professional development of future teacher of physical culture are examined in the conditions of informative educational space. The value of akmeologicheskij approach opens up in the process of professional development of future teacher of physical culture. It is indicated that not only the individual features of future teacher of physical culture but also features of innovative environment influence on professional development. The system awareness of professional development of future teacher of physical culture is presently needed in the conditions of informative educational space of higher school.

Keywords: akmeologicheskij approach, professional development, future teachers of physical culture.

УДК 796.011.3

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Доскаленко С.М., курсант факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС

Анотація. В статті розглядається проблема інтеграції та використання інформаційних технологій у сфері фізичного виховання, робиться аналіз та систематизація знань цього напрямку.

Ключові слова: фізичне виховання, інформаційні технології.

Постановка проблеми. Сучасний курс прогресу передових країн світу базується на концепції усебічного культурного, інтелектуального, професійного і фізичного розвитку кожного індивіда, як одиниці суспільства. При цьому, в реалізації цієї мети основне місце відводиться системі освіти. Сьогодні саме завдяки підвищенню рівня вченості населення розвинені країни світу займають перші лави. Тому необхідно розглянути усі аспекти інтеграції комп'ютерних систем та мереж в нашу систему освіти. Сучасні інформаційні технології в навчальних закладах являються емерджентним проявом еволюціонування системи освіти, якісно новим інструментом для досягнення «вищої» мети передачі нових знань. Розробка методології та заходів щодо використання та впровадження інформаційних технологій в освіті - одна з ключових проблем розвитку суспільства, як на національному, так і на глобальному рівні - шлях до модернізації освітянської системи в цілому.

Для вільної орієнтації в інформаційних потоках сучасний фахівець будь-якого профілю повинен уміти отримувати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютерів, телекомунікацій та інших засобів інформаційних технологій. Реалізація цієї потреби неможлива без включення інформаційної компоненти в систему підготовки і перепідготовки сучасного фахівця. Це повною мірою відноситься і до фахівців з фізичної культури і спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не є секретом те, що в наш час майбутнє за інформаційними технологіями. Вони знаходять свою роль в будь-яких галузях, тому не дивно, що більшість наукових публікацій пов'язано так, чи інакше з інформатизацією.

Проте, не всі праці являються фундаментальними, та такими, які б чіпляли нас за парадигму свідомості, чим пробуджували б до активних діянь.

Фундаментальною для усіх досліджень і публікацій на тематику інформаційних систем є праця Мануеля Кастельса — «Мережеве суспільство». Вона найбільш повно і чітко окреслює модель інформаційного суспільства.

В науково-методичному виданні «Теорія та методика фізичного виховання» взагалі є розділ, присвячений інформаційним та комп'ютерним технологіям в фізичному вихованні та спорті. В цій рубриці розглядаються найрізноманітніші проблеми, а також шляхи їх вирішення, за допомогою технологій двадцять першого сторіччя. Зокрема, сподобалась стаття, в котрій наочно обґрунтований gps контроль за екіпажами ралійних гонок (ТМФВ 6'2010 с.3). Одразу виникає питання, а чи не вдосконалити систему? Можна застосувати даний метод щодо бігунів, велосипедистів, адже із прогресом такі пристрої (gps маячки) зменшуються.

Незважаючи на певні труднощі, пов'язані з організаційними, матеріально-технічними, науково-методичними аспектами розробки і впровадження сучасних інформаційних технологій в область фізичної культури і спорту, вони викликають певний інтерес у ряду фахівців, оскільки тут, як і в інших областях, назріла необхідність переходу від використання традиційних засобів до сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, що дозволяють значно ефективніше здійснювати аккумулявання, обробку і передачу інформації, вести самостійну роботу і самоосвіту, якісно змінювати зміст, методи і організаційну форму навчання, підготовку висококваліфікованих спортсменів і суддів, проведення фізкультурно-оздоровчих робіт з населенням. Важливе значення для подальшої розробки і впровадження в практику нових засобів та методів навчання і тренування на основі сучасних інформаційних технологій мають наукові дослідження.

Тому, **метою** цієї статті є уніфікація, побудова теоретичної парадигми застосування інформаційних та комп'ютерних систем та технологій в фізичному вихованні і спорті.

Для того, щоб успішно рухатися вперед, необхідно час від часу робити зв'язання з вектором, який ми задали на початку шляху. Прошло дещо більше десяти років з тих пір, як в нашій країні був узятий курс на комп'ютеризацію системи освіти, зокрема, у сфері фізичного виховання. Якщо раніше рядовий фахівець в області фізичної культури і спорту і мріяти не міг про те, що на його робочому місці буде персональний комп'ютер, то тепер можна говорити про те, що комп'ютери увійшли до нас до будинку. Які ж досягнення і перспективи комп'ютеризації у фізичній культурі і спорті? Слід зазначити, що прогрес в цій області людської діяльності величезний. За досить короткий період прикладні програмні продукти пройшли шлях від програм для мікрокалькуляторів до кластерних систем надпотужних серверів, що створені для моделювання рухів людини, розрахунок фізичних навантажень, своєчасну обробку інформації, створення віртуального середовища для тренувань, навчання майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту і т.д. Тому новизна даного дослідження полягає у досить амбіційній цілі — звести до купи знання, підпадаючи під титул цієї праці, допомогти фахівцям організувати власні інформаційні ресурси, присвячені методології фізичного виховання.

Інформаційні технології у фізичній культурі використовуються в дуже широкому спектрі напрямів. Цими напрямками є: спортивні змагання, навчальний процес, спортивне тренування, оздоровча фізична культура, спортивне управління і регулювання кадрового потенціалу галузі. Проте, найбільш головним досягненням, як і в розвитку фізичної культури, так і інших галузей, являється систематизація людських знань за допомогою інформаційних систем, зокрема, за допомогою Internet.

Повноцінна наукова і освітня діяльність немислима без постійного накопичення і переосмислення знань про досліджувану предметну область. Незважаючи на бурхливий ріст видавничої діяльності і поширення Internet, жорсткий дефіцит літератури і недоступність конкретної інформації, у сфері фізичної культури залишається усе такою ж гострою проблемою. Причини багато в чому криються в несистемній організації інформаційних ресурсів, яка дилему «знайти або вичислити» вирішує на користь першої дії. Щоб здолати цю безвихідь, необхідно організувати інформаційні ресурси на основі системних представлень, що формують простір для створення контексту, у рамках якого виявляються протиріччя і виявляються засоби їх вирішення, тобто те, що складає основу вирішення виникаючої дослідницької проблеми. Тобто, наприклад, при створенні інформаційних сайтів, необхідно ознайомитись із релятивною системою

організації знань, із пошуковою оптимізацією і предметною структурізацією.

Навчальний процес, як і у фізичній підготовці, так і в інших сферах людської діяльності, істотно спрощується і удосконалюється, коли йдеться про інформаційні технології.

По-перше, розробляються навчальні системи, спрямовані на повідомлення студентам теоретичних відомостей і фактів з навчальних дисциплін і контроль їх теоретичних знань. Інформаційні системи дозволяють систематизувати доступ до знань, забезпечують якісні можливості для пошуку і відбору даних за певними критеріями.

По-друге, спрощується контроль знань — комп'ютерне опитування використовується для відбору абітурієнтів і студентів, тобто створюються просунуті системи тестування.

Яку спорті, так і в оздоровчій фізичній культурі, формування і закріплення нових рухових навичок являється важливим завданням. Успішність виконання цього завдання багато в чому визначається характером взаємодії учителя і учня. Причому, переважаючою формою організації заняття на початковому етапі є демонстрація учителем складної комплексної вправи або його елементів. Вербальний спосіб передавання інформації учневі на початковому етапі засвоєння нових рухових навичок навряд чи можна вважати оптимальним. При освоєнні нових рухових навичок фахівці підкреслюють важливість формування початкових образів-уявлень про майбутні дії. Таким чином, початковий етап навчання в цій предметній області вимагає максимального використання наочності і пред'являє високі вимоги до викладача в плані правильної демонстрації окремих елементів і складних технічних прийомів. Для досягнення поставлених цілей навчання і підвищення його результативності, перевага повинна віддаватися педагогічним технологіям, які забезпечують меншу залежність результатів навчання від рівня кваліфікації викладача, максимальну точність і правильність показу. Оптимізувати процес навчання дозволяє використання мультимедійних засобів, що містять демонстраційні елементи у виконанні висококваліфікованих фахівців.

Інформаційні технології дозволяють ефективно оперувати з даними. Яскравим прикладом цього є спортивні змагання. При проведенні змагань рівня Олімпійських ігор застосування інформаційних технологій забезпечує оперативний збір, передачу, зберігання і обробку великої кількості інформації. На Олімпійських іграх використовується передача даних про результати змагань через Internet. Крім роботи з великими інформаційними масивами, персональні комп'ютери використовуються для статистичної обробки результатів змагань. Це осо-

бливо важливо для тих видів спорту, в яких результат спортсмена оцінюється суддями-експертами. Більше того, інформаційні технології дозволяють якісніше прогнозувати результати спортивних змагань шляхом імплементації ряду складних функцій і формул, на розрахунок деяких з яких у людини пішли б роки.

Оздоровча фізична культура. Природно, що важливим напрямом впливу інформаційних технологій пов'язано з розробкою програм для оздоровчої фізичної культури. Програми цього напрямку можна розділити на діагностичні, рекомендаційні і такі, що управляють діагностично-рекомендаційним циклом. У першому випадку програма дозволяє фахівцеві швидше поставити діагноз, в другому - разом з діагнозом користувачеві пропонується певний набір рекомендацій, що відповідає виявленому рівню здоров'я і рухової активності. У третьому випадку комп'ютер здійснює взаємодію з користувачем за принципом зворотного зв'язку: видає завдання, контролює їх виконання, а за результатами нових тестів створює відповідні рекомендації. Виконується активна робота по розробці програмних пакетів по моніторингу стану здоров'я в школах і вчз. Це дозволить систематизувати дані про найбільш часті причини захворювань учнів і оперативно коригувати навчально-методичний матеріал для гнучкішого фізичного виховання учнів.

Наукова діяльність. Усупереч загальній думці про те, що наукова діяльність у фізичній культурі має бути спрямована на вдосконалення або розробку методологій тренування, я вважаю, що наукова діяльність має бути спрямована на розвиток

в таких напрямках, як робототехніка, біомеханіка живих систем і людини, біопротезування, проектування екзоскелетів, стилі управління опорно-руховим апаратом, методи синтезу програм фізичного навчання, системний аналіз. Отже, вимальовується перспектива подальших досліджень, саме з точки зору інформаційних управляючих систем. Це обумовлено тим, що окрім теоретичних знань про функціонування опорно-рухового апарату людини, у сфері фізичного виховання має місце серйозний прикладний аспект. А створення подібних систем неможливе без спостереження і проєціювання «живих» прототипів на механіку.

При оцінці сучасного етапу розвитку інформаційних технологій в нашій галузі, доводиться констатувати, що незважаючи на велику кількість напрямів їх застосування і публікацій, ці розробки носять приватний характер і не мають широкого поширення.

Список літератури

1. Health Information Technology - Nadinia A. Davis, Melissa LaCour
2. Гурьев С.В. Информационные компьютерные технологии в физическом воспитании дошкольников: методология, теория, практика: монографія
3. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Биомеханика>
4. <http://sport.mipt.ru/science>
5. Мануэль Кастелс — «Галактика Интернет»

Надійшла до редакції 10.08.2011 р.

Доскаленко С.М. Основные направления использования информационных технологий в физическом воспитании. В статье рассматривается проблема интеграции и использования информационных технологий в сфере физического воспитания, делается анализ и систематизация знаний этого направления.

Ключевые слова: физическое воспитание, информационные технологии.

Doskalenko S.M. The problem of information technologies integration and use in the field of physical education is investigated.

Analysis and knowledge systematization of this direction is done. Research is based on own supervisions and conclusions, and also on the researches of modern philosophers (Manuel' Kastel's, Marshal Maklagen), biomechanics researches and reviews, concluded from the meetings devoted to this topic.

Keywords: physical education, information technologies.

ОСНОВИ РОЗВИТКУ РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ

УДК 796.012.1

УПРАВЛІННЯ РУХАМИ ЛЮДИНИ: КОНТРОЛЬ РОЗВИТКУ СТАТИЧНОЇ М'ЯЗОВОЇ СИЛИ (ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД)

Сергієнко Л.П., Лишевська В.М.

Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини ВНЗ Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Херсонський державний аграрний університет

У статті узагальнено закордонний досвід метрологічного контролю розвитку статичної силової витривалості людини. Описана технологія виконання семи тестів, які практично не використовуються у вітчизняних наукових дослідженнях. Наведені нормативи оцінки результатів, визначені для окремих тестів.

Ключові слова: статична силова витривалість, тести, нормативи оцінки.

Постановка проблеми. Силові здібності людини мають певну структуру (рис. 1). В структурі силових здібностей виділяють статичну силову витривалість. Під нею розуміють здібність людини виконувати тривало силові вправи в статичному режимі роботи м'язів. Статична силова витривалість може розвиватись диференціально щодо різних груп м'язів: рук, ніг, спини, черевного пресу і т.п. Існують суттєві відмінності в розвитку статичної силової витривалості у юнаків і дівчат. Досліджувались онтогенетичні відмінності розвитку даного виду силових здібностей. Тому робота, що присвячена узагальненню досвіду контролю розвитку статичної силової витривалості, на наш погляд, є актуальною.

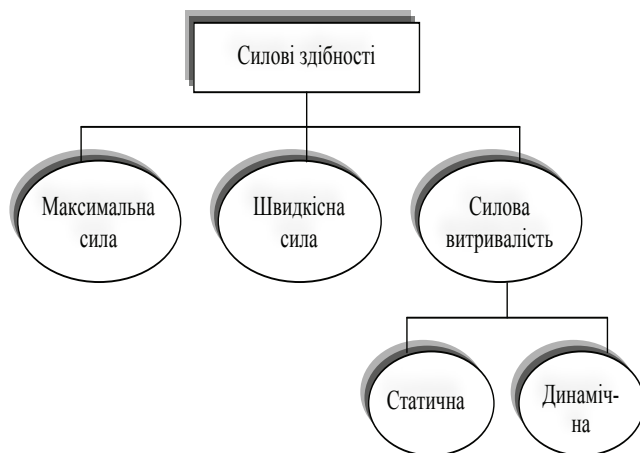

Рис. 1. Фрагмент структури силових здібностей людини [4]

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Метрологічний контроль розвитку статичної силової витривалості у вітчизняних наукових дослідженнях та практиці фізичного виховання обмежений незначною кількістю тестів. Це, як правило, такі тести: вис на зігнутих руках, утримання ніг під кутом 90° до тулуба, використовуючи різні гімнастичні прилади (гімнастичну стінку, поперечину, гімнастичну лаву) та інші. Зведена інформація про технологію виконання окремих тестів наведена в незначній кількості наукових робіт [1, 2, 3]. Практично нам мало відомі технології тестування статичної силової витривалості різних верств населення, що використовуються за кордоном.

Тому перед даною роботою були поставлені наступні завдання:

1. Узагальнити закордонний досвід метрологічного контролю розвитку статичної силової витривалості людини.
2. Описати технологію виконання окремих тестів.
3. Надати інформацію щодо нормативів оцінки, визначених для окремих тестів в педагогічному контролі різних верств населення.

Методи теоретичного дослідження. В даній роботі використані методи аналізу і синтезу, узагальнення наукових (в основному закордонних) публікацій. Системний аналіз (грец. «systema» — складена із частин, об'єднання) дозволив сформувати загальне уявлення метрологічної проблеми.

Основні результати дослідження. Наведемо технологію виконання 7 тестів, що дають змогу оцінювати розвиток статичної м'язової сили різних м'язових груп.

Тест 1. Утримання ніг з положення лежачи на спині під кутом 45°

У виконанні тесту беруть участь в основному м'язи нижньої частини черевного пресу. Описано тест М.Р. Reiman, R.C. Manska [11].

Обладнання. Спеціальний стіл з рівною поверхнею, гоніометр, секундомір.

Проведення тесту. Досліджуваний приймає вихідне положення лежачи на спині, ноги підняті під кутом 45° (рис. 2). Кут підйому ніг оцінюється гоніометром. Учасник тестування повинен утримувати дане положення як можна довше.

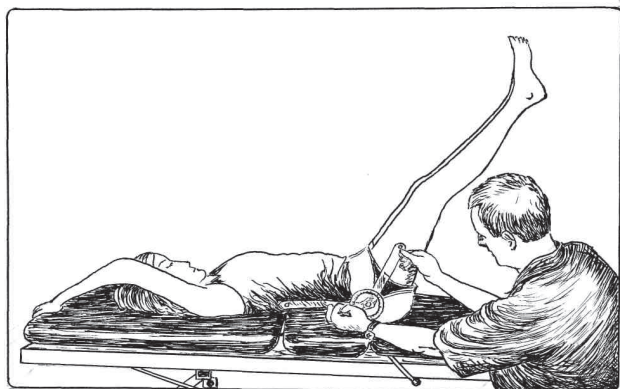

Рис. 2. Утримання ніг в положенні лежачи на спині під кутом 45°

Результат. Визначення часу (з точністю до 0,1 с) утримання вихідного положення.

Загальні вказівки та зауваження:

1. Опускання ніг вниз на 3–5° вважається за помилку. При цьому виконання тесту закінчується.
2. Кут утримання ніг може варіюватись від 90° до 30°.
3. Бокові переміщення сідниць і ніг забороняється. Надійність даного тесту за дослідженнями D.A. Krause et al. [7] дуже висока $rtt = 0,98$.

Тест 2. Утримання бічного упору

Мета виконання даного тесту — визначення розвитку статичної силової витривалості бокових м'язів тулуба. Крім цього здійснюється порівняння розвитку статичної силової витривалості м'язів правої і лівої частин тулуба та розвитку даних м'язів з іншими м'язами тулуба.

Обладнання. Стійка поверхня (бажано із пом'якшуючим покриттям), секундомір.

Проведення тесту. Учасник тестування займає вихідне положення: лежачи на правому боці, упор передпліччям правої руки, ноги витягнуті, ступні лівої ноги попереду правої. Безопорна рука схрещена на грудях (рис. 3). Пропонується як можна довше утримати дане положення. Після виконання упору на правій руці, те ж саме роблять на лівій.

Результат. Визначення часу (з точністю до 0,1 с) утримання упору на правій (лівій) руці.

Загальні вказівки та зауваження:

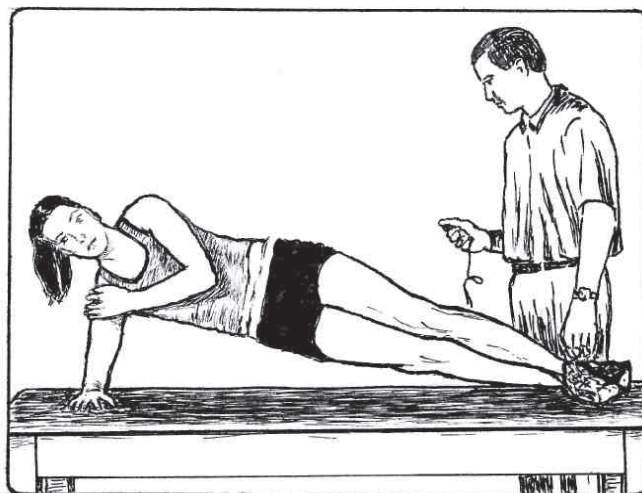

Рис. 3. Вихідне положення при виконанні тесту утримання бічного упору

В попередній спробі учасника тестування навчають як правильно виконувати вихідне положення тесту.

Між виконанням упору на правій і лівій руці надається відпочинок тривалістю до 1 хв.

Оцінка. Результати даного тесту можуть оцінюватись за критеріями, наведеними в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінки виконання тесту утримання бокового упору для молоді

Оцінка		Критерії оцінки
Якісна	Кількісна, бали	
Відмінно	5	Учасник тестування може підняти тулуб і утримувати на одній лінії тулуб і ноги протягом 20–30 с.
Добре	4	Учасник тестування може виконати вихідне положення проте утримує його 15–20 с
Задовільно	3	Учасник тестування може виконати вихідне положення проте утримує його 10–15 с
Погано	2	Учасник тестування утримує вихідне положення протягом 1–10 с
Недостатньо	1	Учасник тестування не може виконати вихідного положення

Надійність виконання тесту $rtt = 0,99$.

Тест 3. Статичне утримання тулуба

Тест дає можливість визначити розвиток статичної силової витривалості м'язів розгиначів спини.

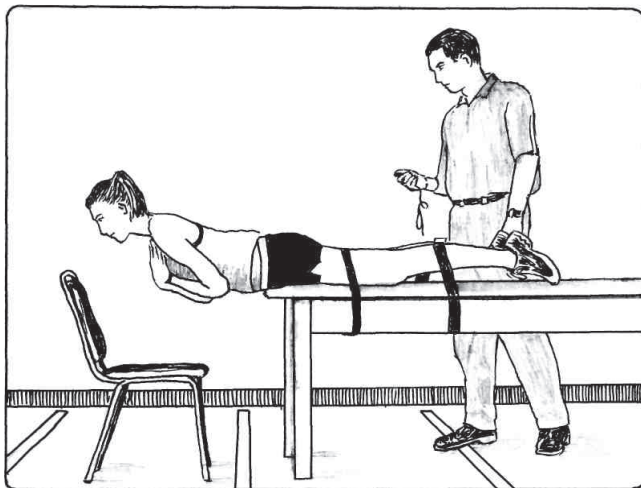
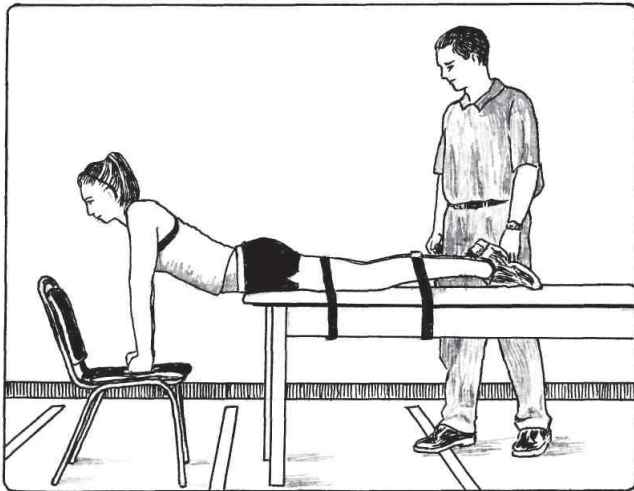

Рис. 4. Вихідні положення для статичного утримання тулуба

Обладнання. Стіл, два утримуючих ремня, секундомір, стілець.

Проведення тесту. Учасник тестування займає вихідне положення лежачи на столі обличчям до підлоги, упор руками на стілець. Гомілки і стегна прив'язуються до столу (перша позиція). Потім досліджуваній схрещує руки на грудях і займає горизонтальне положення: ноги — тулуб (друга позиція рис. 4). У цьому положенні потрібно утримувати як можна довше тулуб.

Результат. Визначення часу (з точністю до 0,1 с) утримання горизонтальної пози.

Загальні вказівки та зауваження:

1. Припиняється відлік часу в тесті:
 - при опусканні тулуба вниз;
 - при опусканні рук.
2. Надаються дві спроби, фіксується кращий результат.

Оцінка. Результати виконання тесту людьми різних популяційних груп наведені в таблиці 2.

Тест 4. Статичне утримання тулуба під кутом 60°

За даним тестом визначається статична силова витривалість в основному м'язів живота. Технологія виконання тесту описана S.M. McGill et al. [9].

Обладнання. Стіл (гімнастична лавка). Дерев'яний клин (рис. 5).

Проведення тесту. Учасник тестування сідає на стіл і опирається на клин, що стоїть під кутом 60° від поверхні. Ноги знаходяться разом під кутом, ступні всією площиною на поверхні і прив'язані до столу. Руки схрещені на грудях, долоні лежать на плечах (перша позиція рис. 5). Відсунувши клин запропонуйте досліджуваному утримувати прийняте положення як можна довше (друга позиція рис. 5).

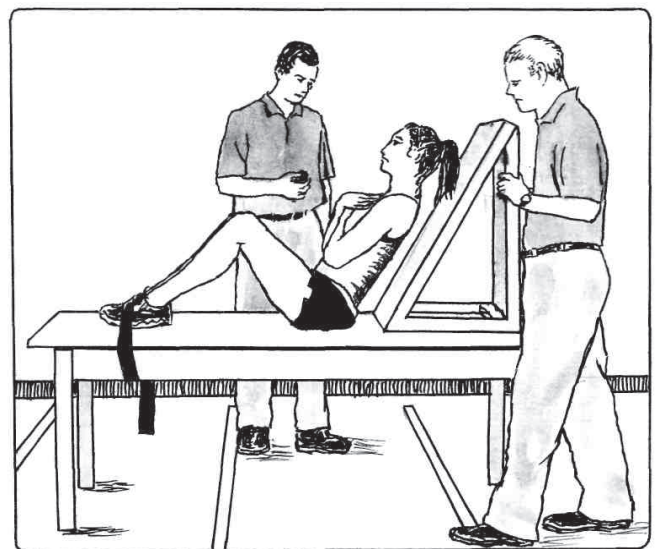
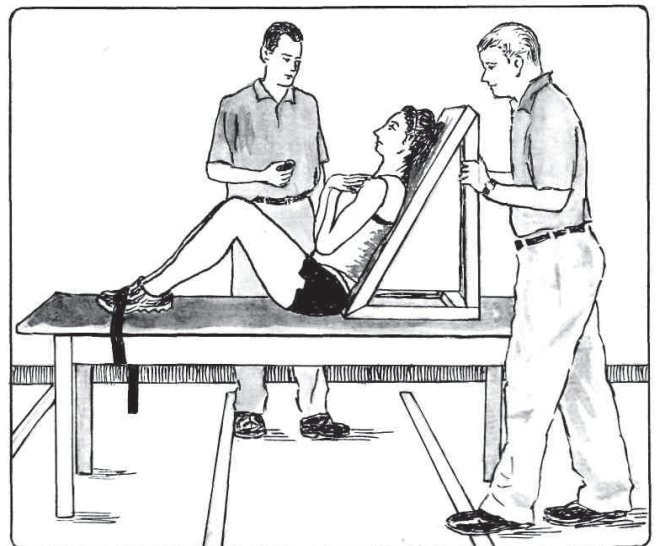

Рис. 5. Вихідне положення та виконання статичного утримання тулуба під кутом 60°

Продовження на стор. 35

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ШКОЛІ. ПОВІДОМЛЕННЯ II

Худолій О.М., Іващенко О.В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. У статті розглядається програма педагогічної практики в середніх класах загальноосвітньої школи. Конкретизуються: мета і завдання практики, тривалість і строки проведення, обов'язки практикантів, зміст роботи, перелік звітної документації. Наводяться зразки оформлення звітної документації та пояснення до її упорядкування.

Ключові слова: педагогічна практика, програма, документи планування.

У повідомленні I були розглянуті програма педагогічної практики в середніх класах і зразки звітної документації. Нижче буде дана характеристика наступним документам:

1. Протокол хронометрування та пульсометрії уроку фізичної культури.
2. Протокол обговорення залікового (контрольного) уроку.
3. Протоколи тестування рухової підготовленості школярів.
4. Робочий план занять в одній із спортивних секцій.
5. Календарний план спортивно-масової роботи школи на півріччя.
6. Положення (сценарій) спортивно-масового заходу.
7. Методична розробка виховного заходу з протоколом його обговорення.
8. Психолого-педагогічна характеристика учня.
9. Звіт про проходження практики.

Документ 7. Протокол хронометрування і пульсометрії уроку фізичної культури.

Кожен учитель фізичної культури повинен прагнути до максимального використання часу на уроці і раціональній витраті його на вирішення педагогічних задач. Одним з показників ефективності уроку є його щільність, що характеризує ефективність використання часу уроку.

Щільність визначають шляхом хронометражу уроку (див. табл. 3.5). Хронометрують такі види діяльності вчителя й учнів:

- **виконання учнями вправ** (елементи стройових вправ, загальнорозвиваючі вправи, вправи на увагу, танцювальні вправи, підвідні і основні вправи, рухливі ігри, вправи на розвиток рухових здібностей) (графа 5);
- **сприйняття** (пояснення, вказівки вчителя, виправлення помилок, показ вправ вчителем, спостереження за виконанням вправ) (графа 6);
- **відпочинок** (чекання виконання наступного завдання, короткочасний відпочинок між підходами для розвитку рухових здібностей) (графа 7);
- **допоміжні дії** (перестроювання, перехід від одного снаряда до іншого, підготовка місць для занять, прибирання снарядів й інвентарю) (графа 8);
- **простоювання з вини вчителя** (запізнення класу на урок, передчасне закінчення уроку, пошук інвентарю, приведення в порядок пошкоджений інвентар) (графа 9).

Як об'єкт спостереження вибирають середнього учня, досить активного і дисциплінованого. Секундомір включають по дзвонику на урок і виключають по дзвонику до його закінчення.

Дані спостереження і хронометражу фіксують у протоколі. Під час спостереження уроку безпо-

Зразок 7

Титульний аркуш

«Затверджую»

Методист _____

Оцінка _____

Протокол
хронометражу й пульсометрії уроку з фізичної культури
в _____ класі ЗОШ № _____ м. Харкова

Дата проведення _____

Місце проведення _____

Урок проводить вчитель _____

Урок хронометрує _____

Завдання уроку

1. Закріпити техніку виконання перекиду вперед.
2. Повторити лазіння по канату в три прийоми.
3. Сприяти розвитку спритності за допомогою гри «П'ятнашки»

Частина уроку	Вид діяльності	Час закінчення дії	Пульс	Виконання	Сприйняття	Допоміжні дії	Відпочинок	Простоювання
Підготовча частина, 17'00''	Шикування	2'40''						2'40''
	Рапорт чергового, пояснення задач уроку	4'10''				1'30''		
	Стройові вправи	5'30''	12	1'20''				
	Ходьба	6'05''		0'35''				
	Вправи у русі	8'00''	11	1'55''				
	Біг	11'15''	16	3'15''				
	Вправи на дихання	11'40''		0'25''				
	Перестроювання в колону по три	12'20''				0'40''		
	Пояснення першої вправи	12'30''			0'10''			
	Виконання вправи	13'00''	14	0'30''				
	Пояснення другої вправи	13'10''			0'10''			
	Виконання вправи	13'40''		0'30''				
	Пояснення третьої вправи	13'30''			0'10''			
	Виконання вправи	14'15''		0'25''				
	Виконання вправ потоком	16'30''	16	2'15''				
	Ходьба на місці	16'50''		0'20''				
	Повороти	17'00''		0'10''				
Ітого			11'40''	0'30''	2'10''		2'40''	
Основна частина, 23'10''	Перестроювання по відділеннях	17'30''	13			0'30''		
	Пояснення завдань	18'20''			0'50''			
	Стрибок	18'30''	11	0'10''				
	Чекання черги	19'20''					0'50''	
	Стрибок	19'30''		0'10''				
	Пояснення учителя	19'40''			0'10''			
	Чекання черги	20'10''					0'30''	
	Стрибок	20'30''	14	0'20''				
	Перестроювання	20'50''				0'20''		
	Пояснення учителя	21'05''			0'15''			
	Перекиди	21'10''	15	0'05''				
	Пояснення учителя	21'20''			0'10''			

Частина уроку	Вид діяльності	Час закінчення дії	Пульт	Виконання	Сприйняття	Допоміжні дії	Відпочинок	Простоювання
Основна частина, 23'10''	Перекиди	23'20''	18	2'00''				
	Перестроювання	23'50''				0'30''		
	Пояснення учителя	24'30''	15		0'40''			
	Лазіння по канату	25'00''		0'30''				
	Пояснення учителя	24'30''	15		0'40''			
	Лазіння по канату	25'00''		0'30''				
	Відпочинок	25'50''					0'50''	
	Лазіння по канату	26'25''		0'35''				
	Пояснення учителя	26'40''			0'15''			
	Лазіння по канату	27'10''	16	0'30''				
	Перестроювання	27'50''				0'40''		
	Піднімання ніг на гімнастичній лаві	28'15''		0'25''				
	Відпочинок	28'35''					0'20''	
	Піднімання ніг на гімнастичній стінці	29'00''	17	0'25''				
	Відпочинок	29'30''					0'30''	
	Піднімання ніг сидячи на підлозі	30'00''		0'30''				
	Перестроювання на гру	30'50''	17			0'50''		
	Пояснення змісту і умов гри	31'30''				0'40''		
	Гра	36'50''	22	5'00''				
	Підсумок гри	36'50''				0'20''		
Пояснення другого варіанта гри	37'15''				0'25''			
Гра	39'30''	20	2'15''					
<i>Ітого</i>				12'55''	4'25''	2'50''	3'00''	
Заключна частина, 4'50''	Перестроювання в колону по одному	40'35''				0'25''		
	Ходьба	40'15''	16	0'40''				
	Вправи на дихання	42'20''		1'05''				
	Вправи на поставу	43'10''	14	0'50''				
	Перестроювання в одну шеренгу	43'50''				0'40''		
	Підсумок уроку, домашнє завдання	45'00''	13			1'10''		
	<i>Ітого</i>				2'35''	1'10''	1'05''	
<i>Всього</i>				27'10''	6'05''	6'05''	3'00''	2'40''

середньо на місці записують дані тільки в перших трьох графах (див. табл. 3.5).

У першій графі визначають частини уроку, відзначаючи точні межі часу їхнього початку і закінчення.

У другій графі «Види діяльності» записують зміст педагогічного процесу (наприклад: шиккування, рапорт, слухання задач уроку, виконання конкретних вправ).

У третій графі записують час закінчення кожного фіксованого виду діяльності. Наприклад, на уроці на шиккування треба було 2 хв 40 с, тому в даній графі вказують 2'40''.

Після закінчення уроку на підставі обробки даних хронометражу визначають загальну і рухову (моторну) щільність.

Загальною щільністю називають відношення педагогічно виправданих витрат часу до тривалості уроку.

Руховою щільністю прийнято вважати відношення часу, використаного безпосередньо на будь-яку рухову діяльність учнями, до часу тривалості уроку.

Для обчислення загальної щільності уроку підсумовують раціональний час, витрачений на виконання рухових дій, сприйняття пояснень і демонстрації, перестроювання і підготовку місць занять. Потім отриману суму ділять на час, відведений на урок, і множать на 100. У нашому прикладі: $27'10'' + 6'05'' + 6'05'' = 39'20'' = 2360''$

$\text{Загальна щільність уроку} = (2360/2700) \times 100 = 86,7 (\%)$

Для того щоб обчислити рухову щільність, підсумовують час, витрачений на виконання рухових дій. Далі отриману суму ділять на час, відведений на урок, і множать на 100.

$\text{Рухова щільність уроку} = (1630/2700) \times 100 = 60 (\%)$

Після одержання даних загальної і рухової щільності уроку необхідно їх проаналізувати відповідно до задач, поставлених перед уроком, особливостей учнів і умов проведення уроку. Оцінку варто супроводити своїми рекомендаціями щодо засобів і шляхів підвищення загальної і рухової щільності даного уроку.

Для оцінки отриманих даних варто мати на увазі, що загальна щільність повноцінного уроку повинна наближатися до 100 %, а зусилля, що учитель витрачає на усі види педагогічної діяльності, можуть бути цілком чи частково доцільними. У залежності від цього види діяльності учнів бувають раціональними і нераціональними. Педагогічно виправданими можна вважати лише ті, котрі необхідні для рішення задач даного уроку і виховання учнів.

До зниження загальної щільності уроку призводять такі причини:

- невиправдані простоювання на уроках (запізнення з початком, несвоєчасна підготовка місць занять, чекання черги перед виконанням вправи);
- непередбаченість вчителя до уроку;
- надмірна словесна інформація;
- незадовільна дисципліна учнів на уроці.

У залежності від типу і змісту уроку показник рухової щільності може змінюватися і досягати високого рівня. Так, на уроках закріплення техніки рухів і розвитку рухових здібностей вона може досягати 70—80 %. На уроках, де передбачене розуміння рухових дій і формування знань, рухова щільність може знаходитися в межах 50—60 %. На уроках гімнастики рухова щільність коливається в межах 60—70 %.

Однак важливо знати, що показник моторної щільності не характеризує величину і характер

фізіологічних зрушень в організмі. Так, найчастіше уроки з моторною щільністю 70% і більш викликають слабкі зрушення в роботі функціональних систем школярів (зокрема серцево-судинної: максимальна частота пульсу за урок менше 130 уд/хв). У такому випадку на уроці мала місце погана організація учнів і як наслідок, велика кількість перестроювань, підготовчих вправ низької інтенсивності, невиправданих переміщень і т.п. Ці дії враховуються у підрахунку моторної щільності, а отже, сприяють її підвищенню. Показник щільності росте, а навантаження залишається оціненим недостатньо точно.

Графік хронометражу і пульсометрії уроку варто виконувати на міліметровому папері, позначаючи усі види діяльності і простою (див. рис. 3.1).

Серед засобів і методів підвищення щільності уроку можна виділити наступні: своєчасна підготовка місць занять, устаткування й інвентарю; контроль за підготовкою учнів і організація початку уроку; попередній інструктаж і залучення в допомогу груповодів; широке застосування фронтального і кругового методів організації учнів; використання багатопробних снарядів і пристосувань, а також саморобного дрібного інвентарю; стимулювання свідомої дисципліни, взаємодопомоги і колективізму.

Творчий підхід учителя до своєї роботи, ретельна і всебічна підготовка до уроку, постійне прагнення до вивчення передового досвіду забезпечать можливість більш раціонального використання часу на уроці і підвищать його ефективність.

Документ 8. Протоколи тестування рухової підготовленості школярів середніх класів.

Для тестування функціональної підготовленості школярів рекомендуються загальновідомі проби.

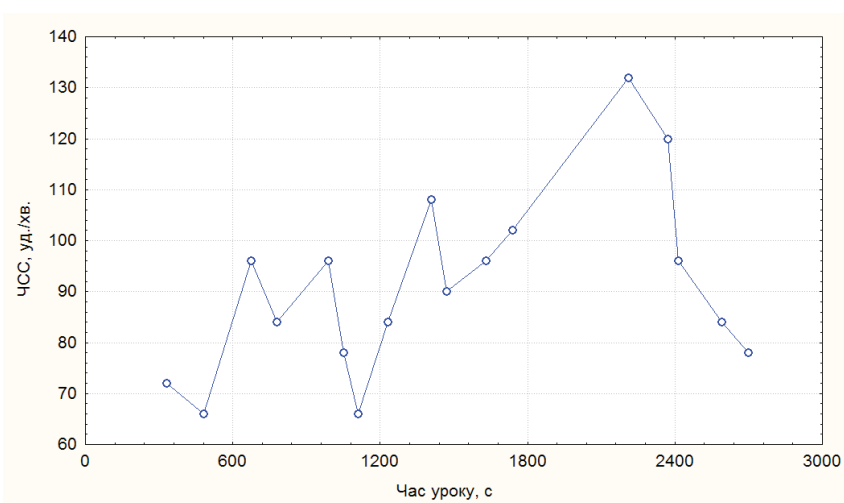

Рис. 3.1. Графік пульсометрії уроку

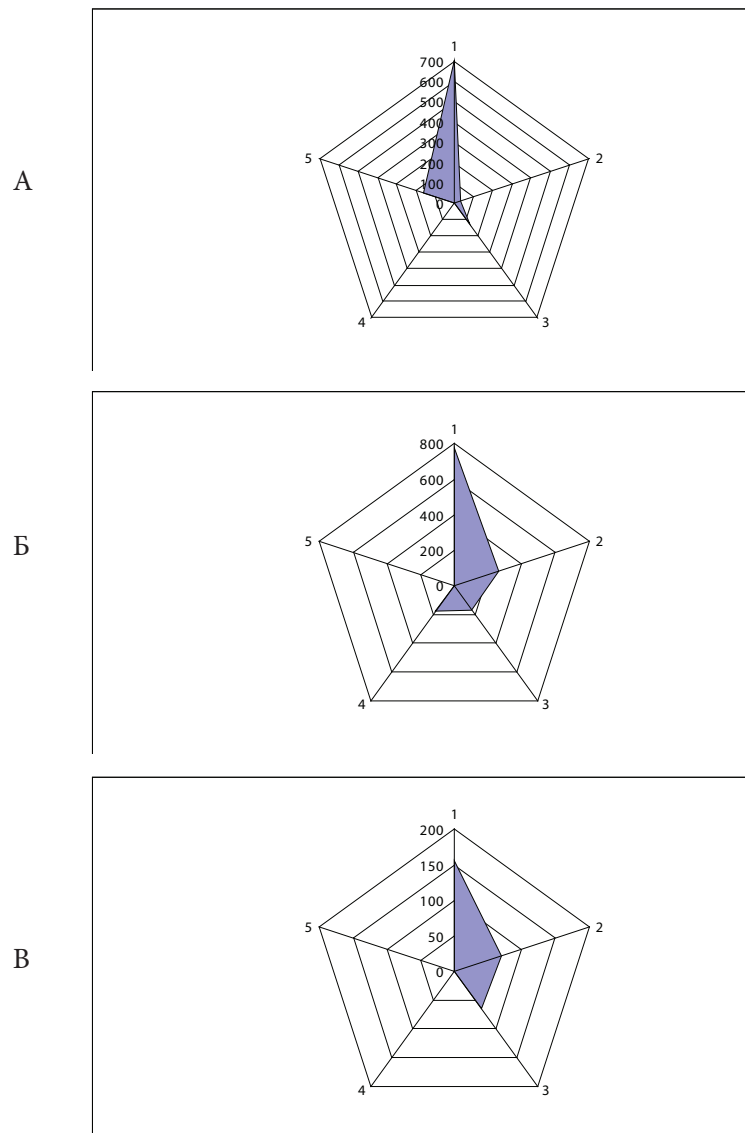

Рис. 3.2. Діаграма хронометражу уроку. А — підготовча частина, Б — основна частина, В — заключна частина (1 — виконання вправи, 2 — сприйняття, 3 — допоміжні дії, 4 — відпочинок, 5 — простоювання)

Проба Штанге. Учень в положенні сидячи робить глибокий вдих і видих, потім знову вдих (приблизно 80% від максимального), закриває рот і одночасно затискає пальцями ніс, затримує дихання (секундомір включається в кінці вдиху і виключається з початком видиху). Здорові нетреновані люди здатні затримати дихання на 40—55 с, ті, які регулярно займаються фізичною культурою і спортом — на 60—90 с і більше. При втомі, перетренованні час затримання дихання знижується.

Проба Генчі передбачає затримку дихання після видиху. Її можна проводити не раніше, як через 5—7 хв після проби Штанге. Здорові нетреновані

люди здатні затримати дихання на 25—30 с, добре підготовлені фізкультурники — 40—60 с і довше.

Проба Серкіна складається із трьох фаз. Спочатку визначається час затримки дихання на видиху в положенні сидячи, потім учень робить 20 присідань протягом 30 с і повторює затримку дихання, після цього 1 хв відпочиває і знову повторює затримку дихання в положенні сидячи (тобто повторюється перша фаза проби) (табл. 1).

Суттєве скорочення часу виконання проби вказує на погіршення функції дихання, а також кровообігу і нервової системи. При регулярних і вірно побудованих фізкультурних заняттях час затримки дихання повинен збільшуватися.

Таблиця 1

№ з/п	Контингент досліджуваних	Фази проби		
		Перша	Друга	Третя
1	Здорові треновані	60 і більше	30 і більше	більше 60
2	Здорові нетреновані	40—55	15—25	35—55
3	Особи з прихованою недостатністю кровообігу	20—35	12 і менше	24 і менше

Проби із затримкою дихання мають низку протипоказань, наприклад, запаморочення, тому їх необхідно проводити з обережністю.

Для оцінки рухової підготовленості школярів у період педагогічної практики рекомендуються нижченаведені тести.

1. Стрибки з «надбавками».

Обладнання. Обладнаний сектор для стрибків; крейда; калькулятор; рулетка.

Проведення тесту. Для кожного учасника тестування визначають максимальний результат у стрибках у довжину з місця. Потім за допомогою калькулятора обчислюють 50 і 75% максимального стрибка. Креслять на відстані 50% максималь-

ного результату стрибка першу лінію. Для кращого орієнтування збоку встановлюють кубик. На відстані 75% максимального результату стрибка накреслюють другу лінію. Тим самим визначають індивідуальний коридор стрибків з «надбавками».

Потім у межах даного коридору досліджувані виконують стрибки з «надбавками». Підрахунок надбавок припинявся, як тільки досліджуваний досягнув другої лінії, або якщо у двох стрибках, виконаних підряд, не збільшив довжину стрибка.

Результат. Кількість стрибків з «надбавками», що виконані у заданому коридорі.

Загальні вказівки та зауваження.

1. Виконувати стрибки з жорстким приземленням забороняється.
2. Для визначення максимального результату стрибка надається три спроби. Стрибки з «надбавками» виконуються два рази.
3. Для кращого розуміння виконання тесту надається попередня спроба.

2. Оцінка часових параметрів руху.

Обладнання. Секундомір.

Проведення тесту. За завданням тестолога випробовуваний виконує біг на місці у середньому

Зразок 8.1

Титульний аркуш

«Затверджую»
Методист _____
Оцінка _____

Протокол
тестування функціональної підготовленості школярів
_____ класу ЗОШ № _____ м. Харкова

Дата проведення _____
Місце проведення _____
Вчитель _____
Студент _____

Проби

1. Проба Штанге.
2. Проба Генчі.
3. Проба Серкіна.

№	ПІБ	Дата народження	Проба Штанге		Проба Генчі		Проба Серкіна							
			1	2	1	2	1	2	3	1	2	3		

темлі, згинаючи коліна до прямого кута між стегном і гомілкою, протягом 5 с. Після цього учасник тестування відтворює тривалість часу бігу — 5 с. Тестолог перевіряє правильність відтворення часу бігу за секундоміром. Потім пропонується зробити те саме протягом 10, 30 і 60 с.

Результат. Відхилення, визначене з точністю до 0,1 с, відтворення часового інтервалу. Значення зі знаком «плюс» означає перевищення часового інтервалу, зі знаком «мінус» — недосягнення заданого часу.

Загальні вказівки та зауваження.

1. Учасник тестування не повинен підраховувати час.
2. Виконується тільки одна спроба.

3. Оцінка сприйняття силових параметрів рухів руками.

Обладнання. Кистьовий динамометр.

Проведення тесту. Досліджувані отримують завдання стиснути кистьовий динамометр з максимальним зусиллям. Після цього їм пропонується без зорового контролю стиснути

динамометр з зусиллям, що дорівнює $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ і $\frac{2}{3}$ максимального. Тест виконується обома руками.

Результат. Оцінюється точність відтворення зусилля, що дорівнювало $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ та $\frac{2}{3}$ максимального (для кожного із досліджуваних воно було індивідуальним). Результат визначається з точністю до 1 кг. Розрахунок нормативів оцінки відхилення відтвореного зусилля визначається у відсотках.

Загальні вказівки та зауваження.

1. Для визначення максимального зусилля досліджувані виконують дві спроби. Реєструється кращий результат.
2. Дозоване зусилля виконується по чергово правою і лівою рукою один раз.

4. Човниковий біг 4×9 м.

Обладнання. Секундомір і рівна доріжка довжиною 9 м, обмежена двома паралельними лініями. За кожною лінією — 2 півкола радіусом 50 см з центром на лінії. Два дерев'яних кубика (5×5×5 см); реєстраційний стіл; стілець.

Зразок 8.2

Титульний аркуш

«Затверджую»

Методист _____

Оцінка _____

Протокол
тестування рухової підготовленості школярів
_____ класу ЗОШ № _____ м. Харкова

Дата проведення _____
Місце проведення _____
Вчитель _____
Студент _____

Рухові тести;

1. Стрибки з «надбавками».
2. Оцінка часових параметрів руху.
3. Оцінка сприйняття силових параметрів рухів руками.
4. Човниковий біг 4×9 м.
5. Згинання і розгинання рук в упорі лежачи.
6. Згинання і розгинання рук у висі.
7. Вис на зігнутих руках.
8. Стрибок у довжину з місця.

№	ПІБ	Дата народження	Результати тестів, №							
			1	2	3	4	5	6	7	8

Зразок 8.3

Педагогічна характеристика функціональної підготовленості
учнів _____ клас _____ ЗОШ № _____ м. Харкова

1. Кількість учнів: хлопчиків _____, дівчаток _____
2. Кількість учнів:
 - які не виконують програму з фізичної культури _____,
 - які мають низький рівень функціональної підготовленості _____.
3. Особливості планування та проведення уроку відповідно до характеристики класу:
 - заходи корекції постави
 - заходи щодо підвищення функціональної підготовленості учнів:
4. Відомості про відхилення у стані здоров'я:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Діагноз	Обмеження навантаження на уроці

Методист _____
Студент _____

Зразок 8.4

Педагогічна характеристика рухової підготовленості
учнів _____ клас _____ ЗОШ № _____ м. Харкова

1. Кількість учнів: хлопчиків _____, дівчаток _____
2. Кількість учнів:
 - які не виконують програму з фізичної культури _____,
 - які мають низький рівень координаційної підготовленості _____,
 - які мають низький рівень силової підготовленості _____.
3. Особливості планування та проведення уроку відповідно до характеристики класу:
 - заходи корекції постави
 - заходи щодо підвищення рухової підготовленості учнів:
4. Відомості про відхилення у стані здоров'я:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Діагноз	Обмеження навантаження на уроці

Методист _____
Студент _____

Проведення тесту. За командою «На старт!» учасник тестування стає у положення високого старту перед стартовою лінією. За командою «Марш!» у максимальному темпі пробігає 9 м до другої лінії, бере один із двох дерев'яних кубиків, що лежать у півколі, бігом повертається назад і кладе його в стартове півколо (кидати кубик не можна), знову біжить у зворотному напрямку, повертається з другим кубиком і кладе його у стартове півколо. На цьому тест закінчується.

Результат. Час, зафіксований з точністю до 0,1 с з моменту старту до моменту, коли учасник поклав другий кубик у півколо.

Загальні вказівки та зауваження.

1. Кожному учаснику надається дві спроби. До протоколу заносять кращий або середній результат, розрахований із двох спроб.
2. Спроба не зараховується, якщо випробований кидає або впускає кубик у півколо. Його слід акуратно покласти. Якщо ця ви-

мога не виконується, то надається повторна спроба.

3. Доріжка, на якій проводиться човниковий біг, має бути рівною, у хорошому стані, не слизькою.

5. Згинання і розгинання рук в упорі лежачи.

Обладнання. Рівний дерев'яний або земляний майданчик.

Проведення тесту. Учасник тестування приймає положення упору лежачи: руки випрямлені, на ширині плечей пальцями вперед, тулуб і ноги утворюють пряму лінію, пальці ступнів спираються об підлогу. За командою «Можна!» учасник починає ритмічно з повною амплітудою згинати і розгинати руки.

Результат. Кількість безпомилкових згинань і розгинань рук за одну спробу.

Загальні вказівки і зауваження. У згинанні рук необхідно торкатися грудьми опори. Не дозволяється торкатися опори стегнами, згинати тіло і ноги, перебувати у вихідному положенні та із зігнутими руками більше 3 секунд, лягати на підлогу, розгинати руки почергово, розгинати і згинати руки не з повною амплітудою. Згинання і розгинання рук, виконані з помилками, не зараховуються.

6. Згинання і розгинання рук у висі.

Обладнання. Перекладина.

Проведення тесту. Учасник тестування набирає положення вису, руки випрямлені, тулуб і ноги утворюють пряму лінію. За командою «Можна!» учасник починає ритмічно з повною амплітудою згинати і розгинати руки.

Результат. Кількість безпомилкових згинань і розгинань рук за одну спробу.

Загальні вказівки і зауваження. У згинанні рук необхідно наблизитися до точки вису плечима. Не дозволяється перебувати у вихідному положенні та із зігнутими руками більше 3 секунд. Згинання і розгинання рук, виконані з помилками, не зараховуються.

7. Вис на зігнутих руках.

Обладнання. Перекладина, секундомір, гімнастичні мати.

Проведення тесту. Учасник тестування за допомогою набирає положення вису на зігнутих руках, тулуб і ноги утворюють пряму лінію, підборіддя знаходиться вище перекладини. За командою «Можна!» учасник утримує це положення.

Результат. Час у секундах протягом якого утримується вис на зігнутих руках.

Загальні вказівки і зауваження.

1. Виконання тесту припиняється, якщо учень опускає підборіддя нижче перекладини.
2. Хват руками повинен бути на ширині плечей.

8. Стрибок у довжину з місця.

Обладнання. Неслизька поверхня з лінією і розміткою в сантиметрах.

Проведення тесту. Учасник тестування стає носками перед лінією, поштовхом ніг і змахом рук — стрибає вперед якомога далі.

Результат. Дальність стрибка в сантиметрах у кращій з двох спроб.

Загальні вказівки і зауваження. Тестування проводиться відповідно до правил змагань для стрибків у довжину з розбігу. Місце відштовхування і приземлення повинні перебувати на одному рівні.

Результати тестування реєструються у протоколи і на їх основі дається педагогічна характеристика рухової підготовленості школярів (див. зразок 8.1; 8.2; 8.3; 8.4).

Документ 9. Протокол обговорення залікового (контрольного) уроку (див. зразок 9).

Контрольні уроки проводяться на останньому тижні практики. Для оцінки уроку використовується загальновідомі схеми і результати хронометрування.

План педагогічного спостереження за уроком фізичної культури

I. Підготовленість учителя до уроку

Підготовленість педагога до майбутнього уроку частково визначають шляхом попереднього вивчення плану, записів у класному журналі про проходження навчального матеріалу і поточної успішності учнів. У разі потреби окремі питання з'ясовують у короткій бесіді з учителем. Вирішальним є спостереження за його діями в процесі уроку.

Найбільш істотним у визначенні підготовленості педагога до уроку вважається виявлення наступних моментів:

A. Наявність плану уроку і правильне його оформлення.

B. Визначення задач уроку.

Відповідність намічених задач програмним вимогам (загальношкільним задачам фізичного виховання, навчальним вимогам даного класу). Ступінь конкретизації задач; відображення в них логічного зв'язку з попереднім уроком; ступінь повноти і розмаїтості задач з погляду вимог усебічного, гармонійного виховання; можливості рішення намічених на даний урок задач; їхнє мотиваційне значення (спонукання школярів до навчання, подолання труднощів, переконання їх у важливості досліджуваного, підвищення інтересу до уроку).

B. Розробка предметного змісту уроку.

Відповідність намічених засобів плану на семестр і задачам даного уроку; методична

Протокол
обговорення контрольного уроку з фізичної культури (баскетбол)
студента-практиканта IV курсу 42 групи
факультету фізичної культури ХНПУ імені Г.С.Сковороди
Микулінського Олексія Івановича
проведеного 17.02.10 в 7-А класі гімназії № 55 м. Харкова

Присутні: Лукаш Людмила Вікторівна – вчитель фізичної культури; методист факультету; студенти-практиканти: Омельченко Д. С., Назаренко В. М., Богдан І. О., Гаврилюк К. М., Ходунова М. І.

Слухали:

1. Студента-практиканта Микулінського Олексія Івановича — з самоаналізом, у якому зазначив, що урок було проведено згідно конспекту, поставлені завдання виконані в повному обсязі, відмітив високу емоційну забарвленість уроку.

Виступили:

1. Лукаш Людмила Вікторівна, вчитель середніх та старших класів гімназії № 55 м. Харкова — наголосила на тому, що урок пройшов з великою зацікавленістю з боку учнів, розпочався вчасно і всі частини його проходили у відповідності до хронометражу та виду діяльності. Всі вправи, використані на уроці, відповідали поставленим завданням.

2. Омельченко Дмитро Сергійович, студент-практикант факультету фізичної культури ХНПУ ім. Г. С. Сковороди — звернув увагу присутніх на якісно проведену практикантом розминку та правильно підібрані вправи для вирішення завдань основної частини уроку.

3. Методист бригади — інформація про правильне виконання задач, поставлених перед уроком, про демонстрацію знань програмового матеріалу з модулю «Баскетбол» для учнів 7-х класів; звернув увагу на чітку витриманість структури уроку та час проведення окремих його частин.

Наголосив на незначні недоліки при проведенні уроку: відпрацювання практикантом командного голосу, деякі неточності в поясненні ЗРВ, відведення більшої к-ті часу на розслаблення м'язів та поновлення організму після проведеної двосторонньої гри.

Ухвалили: оцінити контрольний урок студента-практиканта Микулінського О. І. на 5 («відмінно»).

Вчитель фізичної культури

Методист

Студент-практикант

Микулінський О. І.

доцільність викладеної послідовності вправ в уроці; наявність переліку необхідного наочного приладдя і технічних засобів, їхня повнота і методична цінність.

Г. Розробка методів і методичних прийомів навчання, виховання, організації й оцінки успішності учнів.

Відповідність наміченим задачам, особливостям учнів, умовам роботи; цінність з погляду усебічного виховання особистості.

Д. Мовна і рухова підготовленість педагога.

Ясність і стислість мовного спілкування; правильність і чіткість команд, регулювання темпу рухів; дохідливість формулювань, вимог, правил; логічна стрункість і необхідна образність

розповіді, бесіди про спортивну подію і т.п.; уміння користуватися інтонаціями голосу, жестом, мімікою й ін.

Технічна підготовленість до виконання рухів, прийомів підтримки і страховки; відповідність одягу і взуття умовам проведення занять, вправам, які демонструються, естетичним і гігієнічним вимогам.

Е. Підготовленість до уроку помічників.

Озброєність знаннями й уміннями організаційно-методичного характеру (знання призначення вправ і уміння правильно їх виконувати; знання помилок у техніці рухів і уміння їх виправляти, а також страхувати, надавати допомогу; знання правил гри, вимог до установки снарядів тощо); наявність (чи відсутність) попереднього інструктування помічників, його зміст.

Ж. Загальна оцінка підготовленості педагога до уроку.

Відповідність здійсненого на уроці наміченому в плані, уміння користуватися планом, ступінь виправданості (чи невиправданості) допущених відступів у задачах, змісті і методиці занять (з обліком сформованих у процесі навчально-виховної роботи реальних умов і ситуацій). Достатність (чи недостатність) виявлених у процесі викладання власних знань, рівня рухової культури і методичних умінь.

II. Навчальна діяльність вчителя й учнів

Основною задачею спостереження й аналізу даного питання є характеристика й оцінка організаторських здібностей, знань і умінь вчителя, який проводить урок. При цьому важливо уникнути захоплення лише зовнішньою стороною організаторських проявів, їхньою формальною ефективністю. Головним є визначення їхньої педагогічної доцільності, відповідність конкретним навчально-виховним ситуаціям і актуальним у даний момент задачам навчання і виховання.

А. Організація матеріально-технічних умов.

Попереднє прибирання місць занять, провітрювання навчального приміщення; перевірка справності, установка і прибирання снарядів; розподіл і збір дрібного інвентарю; переміщення й установка важких снарядів. Забезпечення безпеки занять; приучення учнів, що займаються, до дбайливого використання суспільного майна; виховання дисциплінованості, передбачливості, організованості, працьовитості, розвиток естетичних почуттів, прагнення до високої культури виконання доручень і взаємин.

Б. Розміщення і переміщення учнів.

Доцільність обраних форм розміщення і способів переміщення для виконання чергових завдань з погляду забезпечення оптимальних просторових умов роботи (гарної видимості педагога, зручності виконання фізичних вправ, взаємо-спостереження учнів, огляду педагогом усіх учнів), а також економії часу. Виховна цінність застосовуваних перестроювань (розвиток орієнтування в просторі і в часі, виховання естетичних почуттів, уваги, зібраності і ретельності). Дотримання вимог до проведення гімнастичних перестроювань і стройових вправ (у відношенні їхніх форм, командної мови).

В. Організація навчальної роботи.

Види організації навчальної роботи (фронтальна, групова, кругова, індивідуальна), їхні варіанти — одночасне виконання вправи і пов'язаних з ним завдань у парах, трійках, коли один виконує,

а інший (або двоє) надає підтримку, страхує чи веде спостереження, оцінює, дає вказівки; позмінне виконання вправи «хвилями» по 4—6 чоловік (і більше) у залежності від наявності снарядів, дрібного інвентарю, місця; потокове виконання вправи — один слідом за іншим; варіанти кругової форми організації занять. Організація індивідуальної навчальної роботи учнів, використання її варіантів. Доцільність використаних форм організації занять, дотримання основних вимог до їхнього застосування; рівень практичних умінь вчителя в організації навчально-виховної роботи й забезпечення належної її ефективності.

Г. Організація роботи відповідальних керівників і виконавців (фізкультурних організаторів, чергових, капітанів команд, суддів, виконавців разових доручень, груповодів).

Ступінь підготовленості цих осіб до виконання своїх обов'язків, зміст і способи виконання доручень, успішність їхньої діяльності.

Контроль і оцінка педагогом роботи помічників, забезпечення свідомого підпорядкування учнів відповідальним особам і своєчасної допомоги їм у скрутних випадках (із проявом при цьому необхідного такту і люб'язності). Дотримання педагогом вимог періодичної зміни помічників. Виховні досягнення педагога в організації діяльності своїх помічників.

Д. Формування в учнів навичок свідомого аналізу рухових дій, самоконтролю і самооцінки навчальної роботи.

Достатність (чи недостатність) створюваних педагогом умов для самостійного ведення спостережень, виконання вправ і прояву учнями розумової активності (визначення педагогом пріоритетних задач спостережень і самостійних дій учнів, виділення необхідного для цього часу, повідомлення попередніх знань; організація умов діяльності учнів, попередження можливих помилок).

Збереження педагогом керівної ролі в процесі самостійних дій учнів: контроль за їхніми діями, спонукання до самоконтролю, корекція самооцінок; своєчасна консультативна допомога, попередження помилкових дій, зосередження уваги на недостатньо засвоєних характеристиках техніки рухів, на недоліках в орієнтовних діях і застосуванні засвоєних раніше знань і умінь; спільне з учнями формулювання закономірностей навчання руховим діям, що виявляються в процесі рухової діяльності; визначення правил парних і інших колективних дій, питань взаємоконтролю і критеріїв взаємооцінок; стимулювання і заохочення пошукових і творчих зусиль; підсумкова оцінка поведінки учнів, самостійних дій і їхніх результатів.

Е. Забезпечення послідовності в навчанні.

Під час спостереження й аналізу особливо важливо простежити в процесі уроку, як зміст навчання (те, чому і як навчає педагог, і як навчаються його учні) дійсно перетворюється в реальні досягнення (конкретні знання, уміння і навички, розуміння засвоєного, приріст духовних і фізичних сил, рухових можливостей, поліпшення поведінки тощо).

Ступінь відповідності основного змісту уроку програмним вимогам і навчальному матеріалу для даного класу. Достатність (чи недостатність) обліку наявних знань, умінь і навичок в учнів для призначення чергових завдань.

Забезпечення зв'язку нового матеріалу з пройденим на попередніх уроках, логічність зв'язку основної вправи з підготовчими і підвідними; обґрунтованість послідовного акцентування на окремі задачі навчання; наявність і своєчасність перевірки якості засвоєного, достатність зусиль по усуненню виявлених недоліків, помилок; обґрунтованість закріплення позитивних досягнень, забезпечення міцності засвоєного; доцільність запропонованих домашніх завдань.

Ж. Реалізація вимог доступності навчання.

Дотримання основної установки сучасної дидактики — забезпечення посиленості завдань в разі високої напруги сил і здібностей у зв'язку з подоланням труднощів навчальної роботи, доцільність і результативність запропонованої педагогом міри інтелектуальних, вольових і фізичних зусиль, обумовлених складністю завдань, навчального матеріалу і конкретних навчальних дій, а також необхідною інтенсивністю і тривалістю навчальної роботи; ступінь обліку стану здоров'я учнів.

Увага педагога до організації оптимальних умов навчальної діяльності і реалізації пізнавальних можливостей учнів.

Уміння забезпечити продумані переходи від більш відомого, цікавого і захоплюючого, від більш простого — до нового, що не стало ще особистою потребою, до більш складного, важкого, мало емоційного, стомлюючого; уміння вносити в напружену роботу елементи необхідного відволікання, переключень, заспокоєння, тимчасового відпочинку чи відновлення уваги, регуляції дихальної і серцево-судинної функції, нової мотивації необхідних напруг.

3. Забезпечення індивідуального підходу до учнів.

Облік педагогом вікових і статевих розходжень між хлопчиками і дівчатками у визначенні навчальних завдань і навантажень, виборі методичних прийомів навчання і виховання, організації й оцінки навчальної діяльності; увага до рівня

підготовленості, інтересів, можливостей окремих груп класу й учнів.

Стимулювання і послідовний розвиток індивідуальних здібностей учнів, підтримування творчої ініціативи, тактовне усунення недоліків у фізичному розвитку, рухових проявах і поведінці; уміння сполучити колективне навчання основам техніки рухів і застосування їх у різних умовах з індивідуалізованим освоєнням деталей техніки і варіантів рухових дій.

Конкретні досягнення в диференціації й індивідуалізації навчальних завдань, прийомів педагогічних впливів на уроці; уміння забезпечувати в цілому колективний характер навчання і відповідні виховні впливи на взаємини і поведінку учнів.

III. Висновок і пропозиції по уроку

Загальна характеристика уроку і педагога. Ступінь рішення намічених задач уроку, загальний рівень виховних, загальноосвітніх і гігієнічних досягнень педагога (високий, задовільний, низький). Головні недоліки і помилки, допущені в методиці навчання і виховання.

Особисті якості педагога (зовнішній вигляд, уміння триматися, вимогливість, рішучість і послідовність у діях, витримка, такт); знання і розуміння дітей, навчального матеріалу, методів навчання і виховання; уміння орієнтуватися в навчальних ситуаціях і поводженні дітей, оперативно застосовувати свої знання й уміння, творчо переборювати труднощі, які негадано виникли. Найбільш істотні недоліки педагога: виявлені пробіли в знаннях, практичних уміннях, недоліки у відносинах з учнями. Загальний професійно-педагогічний рівень педагога.

Аналіз уроку рекомендується починати із самооцінки вчителем свого уроку. Це важливий показник того, чи бачить сам педагог позитивні й особливо негативні сторони проведеного ним уроку, і чи зможе він самостійно працювати над удосконаленням своєї професійної підготовки.

У ході розбору уроку необхідно з'ясувати, які у вчителя були міркування під час використання тих чи інших вправ, методів навчання й організації учнів, при цьому необхідно не нав'язувати учителю своїх поглядів. Дуже важливо, щоб розбір уроку був проникнутий почуттям доброзичливості, провадився об'єктивно і професійно.

Варто дати загальну оцінку уроку (відмінно, добре, задовільно чи незадовільно), а також рекомендації педагогу (найбільш актуальні на даному етапі пропозиції за методикою навчання і виховання, відношенню до учнів, самоконтролю, самоосвіти).

Документ 15. Звіт про проходження практики.

ЗВІТ
про проходження педагогічної практики
студента-практиканта
IV-го курсу 42 групи
факультету фізичної культури ХНПУ
ім. Г.С. Сковороди
Микулінського Олексія Івановича

I. Організаційна робота.

Відповідно до навчального плану педагогічну практику проходив у 7-А класі гімназії № 55 Київського району м. Харкова у період з 18 січня по 20 лютого 2010 року, у якості учителя фізичної культури.

Напередодні практики був присутнім на настановчій конференції з педагогічної практики, на якій було повідомлено про задачі практики, основні вимоги до практикантів та необхідну звітну документацію по її закінченні.

На методичних нарадах в школі ставились конкретні педагогічні завдання на тиждень, перевірялась звітна документація, присутність та проведення занять, що, безумовно, позитивно вплинуло на весь хід практики.

Методичні поради та допомогу у плануванні практичної роботи я отримував з боку викладачів фізичної культури школи та з боку методиста від факультету. Педагогічний колектив школи - це досвідчені фахівці. Вони завжди, всім без виключення, надавали методичні поради практикантам.

II. Технічна база.

Школа має 3 спортивних зали (1 ігровий та 2 малих спортивних зали для молодших класів), стадіон, ігрові майданчики для волейболу та баскетболу. Спортивна база дозволяє школі та її вчителям на належному рівні виконувати усі розділи шкільної програми з фізичної культури. Шкільний спортивний інвентар та спортивні споруди належно підготовлені для роботи з дітьми.

Програмовий матеріал з фізичної культури планується згідно з навчальною програмою з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. Шкільна програма, як і належить, складається з двох інваріантних модулів (теоретико-методичні знання, загальна фізична підготовка) та декількох варіативних модулів.

III. Навчально-методична робота.

Присутність на установчій конференції з практики на факультеті, участь у щотижневих нарадах бригади у школі, а також створений нами «Куточок практиканта» допомогли мені своєчасно і якісно скласти необхідну навчальну документацію. За час проходження практики провів 8 уроків з фізичної культури у 7-А класі з модулю «Баскетбол».

При проведенні уроків використовував традиційні методи організації учнів: груповий, загінний (по відділенням), поточний, індивідуальний та наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний та контролю і оцінки учнів у оволодінні навчальним матеріалом.

Позитивним моментом у проведенні навчальної роботи під час педагогічної практики було: присутність бригади на «показових уроках», які для нас провели вчителі фізичної культури на I тижні практики, допомога у проведенні членам бригади та вчителям школи, обговорення цих уроків. Дуже також допомогла та навчально-методична підготовка, яку ми отримали на факультеті під час занять зі спортивних ігор.

Установлена для практикантів «норма» – щоденно проводити 2-3 уроки в інших класах, крім закріпленого методистом факультету, підвищила нашу навчальну підготовку. Перевірка конспектів уроків та методичні поради вчителів фізичної культури і методиста Худолія О. М. перед уроком давала можливість почувати себе впевнено при проведенні занять.

IV. Спортивно-масова робота.

Під час проходження практики я ознайомився з організацією та проведенням спортивно-масової роботи у школі. Також відвідав заняття шкільної спортивної секції з футболу, склав робочий план занять.

Проходження нами практики співпало з проведенням у всіх школах міста Харкова «Малих Олімпійських ігор — Діти Харкова».

У цих змаганнях беруть участь 70% школярів, а це 2600 класів з 3800 класів шкіл нашого міста. За програмою Олімпіади змагалися діти 3-8 класів, а у змаганнях школярів 7-8 класів брали участь і їх батьки. Вся наша бригада практикантів брала активну участь у підготовці та проведенні яскравого відкриття та цікавого проведення змагань «Малих Олімпійських ігор», першості школи з міні-футболу. Участь у цих заходах допомогли мені поглибити знання з організації та проведення дитячих змагань.

V. Виховна робота.

Я щотижня відвідував виховні години у закріпленому за мною класі. Ознайомився із «Планом виховної роботи класного керівника на II півріччя», що допомогло мені обрати тему для проведення звітнього виховного заходу у класі.

Відвідував також уроки свого класу з інших предметів з метою вивчення досвіду роботи вчителів школи та проведення психолого-педагогічних спостережень для складання характеристики на обраного мною учня.

Заліковим виховним заходом, який я провів з класом була пізнавальна бесіда «Загартовування

та його вплив на організм». Складання психолого-педагогічної характеристики на учня, за яким я стежив, теж було звітним документом.

І все ж таки, я глибоко переконаний, що кращим уроком для виховання учнів є урок фізичної культури. Саме на цих уроках їх привчають до праці, у спортивній боротьбі вчать поважати один одного, віддавати усі свої сили та енергію заради перемоги своєї команди, бути чесним у спортивній боротьбі, дотримуватися правил гігієни та техніки безпеки, привчають слідувати за своїм здоров'ям, берегти та зміцнювати його, бути охайним, бадьорим і впевненим у своїх можливостях та силі.

VI. Висновки та пропозиції.

Матеріально-технічна база школи та педагогічний колектив дозволяють виконувати державну програму з фізичної культури, а практикантам – набуті необхідних навичок та досвіду для майбутньої професійної діяльності. Знання та практичні навички придбані в університеті дозволили мені відчувати себе впевнено і ефективно виконувати завдання педагогічної практики. За період практики мною була розроблена та складена наступна документація:

- річний план-графік проходження навчального матеріалу;
- тематичний план зі спортивних ігор (модуль «Баскетбол»);
- 8 конспектів уроків (2 розгорнуті);
- комплекси ЗРВ, рухливі ігри та естафети;
- індивідуальний план;
- робочий план занять секції з футболу на II півріччя;
- календарний план спортивно-масової роботи школи на II півріччя;
- положення (сценарій) спортивно - масового заходу;
- виховний захід з протоколом його обговорення;
- психолого-педагогічну характеристику учня;
- звіт про проходження практики;
- щоденник педагогічних спостережень.

Безумовно, що момент проходження педагогічної практики в школі це можливість

конкретно попрацювати з дітьми, перевірити на практиці набуті за роки навчання теоретичні знання, це можливість робити спостереження, оцінювати їх знання, вміння, навички, фізичну підготовку і перш за все – займатися їх вихованням.

На мій погляд, нам в університеті необхідно приділяти більше уваги і часу вмінню вести саме виховну роботу зі школярами, адже це чи не найважливіший аспект в становленні особистості. Також я вважаю, що нам слід ще більше вдосконалюватися у напрямі планування навчального матеріалу з фізичної культури, оформленні звітних документів.

20. 02. 10

Микулінський О. І.

Таким чином, в роботі представлена програма педагогічної практики у середніх класах, а також зразки звітної документації, виконаної студентами практикантами.

Список літератури

1. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти: Навчальний посібник / Воробйов М.І., Круцевич Т.Ю. — Київ: Олімпійська література, 2006. — 191 с.
2. Терентьева Н.М., Масляк І.П., Мамешина М.А. Педагогічна практика в школі: Навчальний посібник / Терентьева Н.М., Масляк І.П., Мамешина М.А. — Харків: ХДАФК, 2009. — 208 с.
3. Педагогічна практика студентів / за ред. проф. А.Д. Бондаря. — Київ: «Вища школа», 1972. — 251 с.
4. Педагогическая практика в школе / Балбенко С.Ю., Васин Ю.Г., Медведев В.Ф., Мирошниченко В.И. — Киев: «Выща школа», 1990. — 136 с.
5. Педагогическая практика студентов физического воспитания: Прогр. пед. ин-тов. — М., 1986.
6. Положення про практику студентів вищих навчальних закладів (проект) / Режим доступу mon.gov.ua/images/gr/obg/.../proekt_pologenia_09_02_2011.doc
7. Фізична культура в школі: Методичний посібник / за загальною редакцією С.М. Дятленка. — К.: Літера ЛТД, 2009. — 176 с.

Надійшла до редакції 15.08.2011 р.

Худолей О.Н., Иващенко О.В. Педагогическая практика в школе. Сообщение II.

Аннотация. В статье рассматривается программа педагогической практики в средних классах общеобразовательной школы. Конкретизируются: цель и задание практики, длительность и сроки проведения, обязанности практикантов, содержание работы, перечень отчетной документации. Приводятся образцы оформления отчетной документации и объяснения к ее упорядочиванию.

Ключевые слова: педагогическая практика, программа, документы планирования.

Khudolii O.N., Ivashenko O.V. Pedagogical practice is at school. Report II.

Annotation. In the article the program of pedagogical practice is examined in the middle classes of general school. Specified: aim and task of practice, duration and terms of realization, duties of practice, maintenance of work, list of current documentation. Standards over of registration of current documentation and explanation are brought to her arrangement.

Keywords: pedagogical practice, program, planning documents.

Гугін О.В.

Г58 Легка атлетика: Навчальний посібник. — Харків: «ОВС», 2010. — 395 с.
ISBN 966-7858-57-X.

В основу навчального посібника покладено системно-структурний підхід, який в найбільшій мірі дозволяє вирішити їх цільову направленість. Наведені матеріали тісно пов'язані зі змістом інших навчальних дисциплін, які вивчаються на факультеті фізичного виховання.

Для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних навчальних закладів.

Зміст

Вступ	Вступ	5
У сучасних умовах перебудови вищої школи висуваються нові вимоги до підготовки творчого спеціаліста, які потребують принципово інших підходів до викладання у ВНЗі, підвищують вимоги і до проведення лекційного курсу.	Розділ 1. Вступ у предмет «Теорія і методика викладання легкої атлетики»	6
Ефективний формувальний вплив лекція має за умов, якщо є не просто джерелом інформації, а виступає методом активного введення слухачів у глибини основних проблем науки, коли навчально інформаційний початок зливається з дослідженням проблемних питань програми. Лекція повинна забезпечити мотиваційний і загальноорієнтований етапи засвоєння цільової дії. Перенесення центру ваги з інформаційного підходу лекції на методологічний є найпершою умовою наступної творчої діяльності студентів. Пропоновані тексти лекцій підібрані згідно навчальної програми і мають бути обов'язковими саме у зв'язку з їх методологічною спрямованістю.	1.1. Визначення і зміст легкої атлетики	6
У роботі над темами використано багаторічний досвід відомих в Україні і за її межами науковців з легкої атлетики, біомеханіки та теорії фізичної культури: Л.І. Дерсенєва, І.О. Денисова, О.А. Кошової, Г.В. Ращупкіна, В.К. Філіпова, О.М. Худолія, В.А. Друзя, А.В. Івойлова, які сприяли становленню наукової школи на факультеті фізичного виховання ХНПУ ім. Г.С. Сковороди.	1.2. Класифікація легкоатлетичних вправ.....	6
В основу висвітлення обраних тем покладено системно-структурний підхід, який в найбільшій мірі дозволяє вирішити цільову направленість лекції. Матеріали текстів лекцій тісно пов'язані зі змістом інших навчальних дисциплін, які вивчаються на факультеті фізичного виховання: анатомії, фізіології, біомеханіки, біохімії, педагогіки, теорії та методики фізичного виховання. Науково-методичні закономірності цих дисциплін конкретизуються в легкій атлетичі, набуваючи притаманні їй особливі форми і прояви.	1.3. Освітнє, виховнє, оздоровчє і прикладнє значєння заняття легкою атлетикою	8
	1.4. Місце і значєння легкої атлетики в системі фізичного виховання	9
	1.5. Легка атлетика в школі	9
	1.6. Задачі і зміст курсу легкої атлетики на факультетах фізичного виховання педагогічних вузів	10
	Розділ 2. Історія розвитку «Легкої атлетики»	13
	2.1. Виникнення і розвиток легкої атлетики у світі.....	13
	2.2. Розвиток легкої атлетики в Україні	15
	2.3. Під прапором національної збірної	36
	Розділ 3. Основи техніки ходьби та бігу	66
	3.1. Визначєння понять системно-структурного підходу до розглядання питань техніки легкоатлетичних вправ.....	66
	3.2. Основні показники оцінки спортивної техніки	67
	3.3. Цикл рухів у ходьбі.....	68
	3.4. Цикл рухів у бігу	69
	3.5. Динаміка ходьби та бігу	70
	3.6. Загальна характеристика раціональних рухів у ходьбі.....	73
	3.7. Основні вимоги до раціональних рухів у бігу	74
	Розділ 4. Основи техніки стрибків	100
	4.1. Загальна характеристика техніки стрибків.....	100
	4.2. Техніка стрибка у висоту способом «переступання»	111
	4.3. Техніка стрибків у довжину.....	115
	Розділ 5. Основи техніки метань	127
	5.1. Загальна характеристика метань	127
	5.2. Фактори, від яких залежить дальність польоту легкоатлетичних снарядів	127
	5.3. Фази метань. Задачі, які вирішуються в кожній фазі.....	133
	5.4. Техніка метання малого м'яча з розбігу	137
	5.5. Техніка метання гранати з розбігу.....	140
	5.6. Штовхання ядра	144
	Розділ 6. Легка атлетика на уроці фізкультури в середній школі	151
	6.1. Урок — основна організаційна форма проведення занять з фізичної культури в школі.....	151
	6.2. Структура уроку, задачі та предметний зміст кожної його частини	152

6.3.	Підготовка до уроку.....	154	9.4.	Естафетний біг.....	272
6.4.	Організаційне забезпечення уроку.....	165	9.5.	Бар'єрний біг в школі.....	278
6.5.	Теоретичні відомості.....	170	9.6.	Навчання кросовому бігу.....	291
6.6.	Домашні завдання.....	170	9.6.	Човниковий біг.....	295
6.7.	Контроль за навантаженням по величині ЧСС.....	172			
6.8.	Активізація діяльності учнів на уроці з легкої атлетики.....	173	Розділ 10. Методика навчання легкоатлетичним стрибкам.....299		
Розділ 7. Розвиток рухових здібностей школярів.....176			10.1.	Методика навчання стрибкам школярів молодших класів.....	299
7.1.	Основні поняття.....	176	10.2.	Методика навчання стрибкам у висоту школярів середніх класів.....	318
7.2.	Силові здібності та їх розвиток.....	177	10.3.	Методика навчання стрибкам у довжину школярів середніх класів.....	327
7.3.	Розвиток швидкісних здібностей.....	211	10.4.	Методика навчання стрибкам у висоту школярів старших класів.....	339
7.4.	Рухова витривалість та її розвиток.....	218	10.5.	Методика навчання стрибкам у довжину школярів старших класів.....	341
Розділ 8. Основи навчання руховим діям в легкій атлетиці.....237			10.6.	Методика навчання потрійному стрибку школярів середніх і старших класів.....	346
8.1.	Основні поняття.....	237	Розділ 11. Методика навчання метанням.....352		
8.2.	Етапність процесу навчання та стадії формування рухових навичок.....	237	11.1.	Методика навчання метанням школярів молодших класів.....	352
8.3.	Характеристика етапів навчання руховим діям.....	239	11.2.	Методика навчання метанням школярів середніх класів.....	362
8.4.	Передумови і загальний порядок побудови навчання.....	244	11.3.	Методика навчання метанням школярів старших класів.....	371
Розділ 9. Методика навчання ходьбі та бігу.....250					
9.1.	Методика навчання бігу школярів молодших класів.....	250			
9.2.	Методика навчання бігу школярів середніх класів.....	256			
9.3.	Методика навчання бігу школярів старших класів.....	268			

Худолій О.М.
 X98 Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. У 2-х томах. — 4-е вид., випр. і доп. — Харків: «ОБС», 2008. — Т. 1. — 408 с: іл.
 ISBN 966-7858-54-5.
 ISBN 966-7858-55-3(І).

У першому томі навчального посібника розглянуті загальні питання теорії гімнастики, а також засоби і методика розвитку рухових здібностей та методика навчання гімнастичним вправам. Навчальний посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання педагогічних університетів та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Худолій О.М.
 X98 Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. У 2-х томах. — 4-е вид., випр. і доп. — Харків: «ОБС», 2008. — Т. 2. — 464 с: іл.
 ISBN 966-7858-54-5.
 ISBN 966-7858-56-1(ІІ).

У навчальному посібнику розглянута методика викладання гімнастики в школі і ДЮСШ, а також методика організації і проведення змагань зі спортивної гімнастики. Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Рекомендовано
 Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник
 для студентів вищих навчальних закладів
 (лист № 14/18.2—1928 від 17.11.03)

Результати виконання другого та третього тестів у здорових людей, спортсменів різних видів спорту та інвалідів за даними різних авторів, с

Автори, публікації	рік	Популяційна група	Стать	n	Тести		
					Другий	Третій	
S.M. McGill et al., 1999		Здорові студенти коледжу	Ч	31	97±35 Ліва рука	146±51	
					94±34 Права рука		
			Ж	44	77±35 Ліва рука		189±60
					72±31 Права рука		
D.T. Leetun et al., 2004	Здорові	Ч	60	84,3±32,5	Середні дані щодо двох рук	130,4±40,0	
				Ж		79	58,9±26,0
		Ч	44	82,7±30,6		131,4±42,0	
				Ж		60	57,8±24,7
		Ч	17	87,6±37,1		122,9±38,7	
				Ж		18	60,9±30,5
		Ч-Ж	41	64,7±28,8		121,6±48,9	
		L.W. Chan, 2005	Гребці аматори	Ч		42	94,53±32,97 Ліва рука
98,13±41,38 Права рука							
M.P. Reiman et al., 2006	Студенти, які систематично займаються спортом	Ч	21	64,75±20,62 Ліва рука	108,94±40,75		
				62,73±17,00 Права рука			
		Ж	17	49,11±19,06 Ліва рука	113,99±54,05		
				46,34±22,01 Права рука			

Результат. Час визначений з точністю до 0,1 с утримання статичного положення тулуба.

Загальні вказівки та зауваження:

1. Досліджуваному можуть надаватись 2 спроби. Результат кращої фіксується.
2. Опускання тулуба є сигналом до припинення відліку часу.

L.W. Chen et al. [6] пропонує аналогічний тест, проте утримання тулуба потрібно здійснити під кутом 45°.

Надійність виконання тесту висока $r_{tt} = 0,93$

Тест 5. Упор лежачи на передпліччях

Мета виконання тесту — визначення статичної силової витривалості м'язів тулуба.

Обладнання. Стіл (або рівна поверхня). Секундомір.

Проведення тесту. Учасник тестування приймає наступне вихідне положення: упор на передпліччях лежачи (передпліччя знаходяться на ширині плечей); ступні знаходяться близько одна від одної, проте не торкаються; положення тулуба і ніг на одній лінії (рис. 6). Досліджуваний повинен утримати вихідне положення як можна довше.

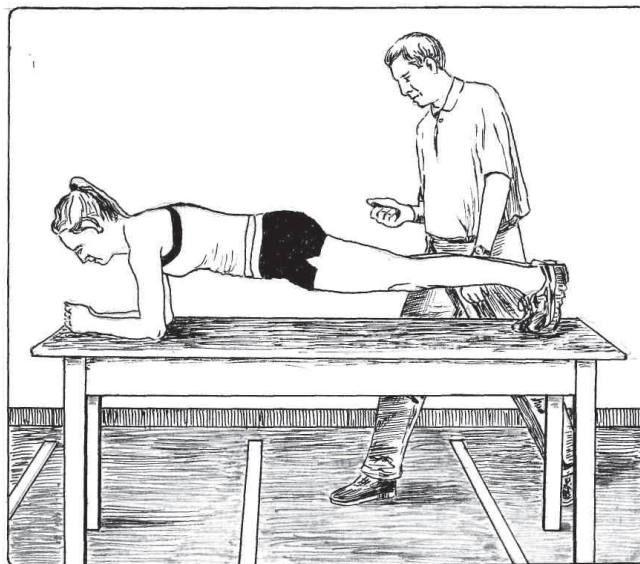

Рис. 6. Вихідне положення тесту упор лежачи на передпліччях

Результат. Час утримання положення упору лежачи на передпліччях з точністю до 0,1 с.

Продовження статті, початок на стор. 16

Загальні вказівки та зауваження:

1. Досліджуваному надається дві спроби. Фіксується кращий результат.
2. Процедура тестування припиняється, якщо досліджуваний не може утримувати вихідне положення в результаті втоми чи болю в спині

Оцінка. У здорових осіб, які не мають болю в спині середня тривалість утримання упору на передпліччях $72,5 \pm 32,6$ с. Середня тривалість утримання упору у тих осіб, які мають біль в спині $28,3 \pm 26,8$ с.

Коефіцієнт надійності для даного тесту дещо менший ($r_{tt} = 0,78$), ніж визначений для попередніх тестів [12].

Тест 6. Місток в положенні лежачи на спині

За даним тестом можна визначити рівень розвитку статичної силової витривалості м'язів тулуба в положенні лежачи на спині.

Обладнання. Стіл або інша рівна поверхня. Секундомір.

Проведення тесту. Учасник тестування лягає спиною на рівну поверхню, коліна зігнуті під кутом 90° , ступні стоять близько одна до одної, проте не торкаються, руки за головою. Потім пропонують тестованому підняти сідниці та стегна так, щоб вони були на одній лінії (рис. 7 перша позиція). Таке положення потрібно утримати як можна довше. Другим варіантом проведення тесту є положення опори на одну ногу, а друга витягнута прямо (рис. 7, друга позиція).

Результат. Фіксація часу (з точністю до 0,1 с) утримання обраної пози.

Загальні вказівки та зауваження:

1. Другу позицію виконання тесту пропонують тим, хто в першій позиції утримує правильне положення не менше 2 хв.
2. В тесті фіксують час до настання втоми або болю в спині.

Таблиця 3

Середній час утримання статичного положення містка в положенні лежачи на спині для здорових людей і людей з больовими симптомами, с

Стать	Особи	
	здорові	із симптомами болю
Чоловіки	$188,0 \pm 45,7$	$77,9 \pm 55,4$
Жінки	$152,0 \pm 30,2$	$75,7 \pm 44,8$

Оцінка. Середня тривалість утримання даного статичного положення в тесті для здорових осіб і людей, що мають больові симптоми, наведена в таблиці 3.

Надійність виконання тесту $r_{tt} = 0,84$ [12].

Тест 7. Утримання ваги в руках, витягнутих вперед

В тесті здійснюється контроль розвитку статичної силової витривалості рук і тулуба при утриманні рівноваги та важкого предмету в руках.

Обладнання. Гімнастична палка з розміткою. Обтяження вагою 10 фунтів (4,5 кг).

Проведення тесту. Досліджуваний стає біля стіни прямо, руки з обтяженням витягує горизонтально. Встановлюється нульове положення гімнастичної палки. Потім учаснику тестування

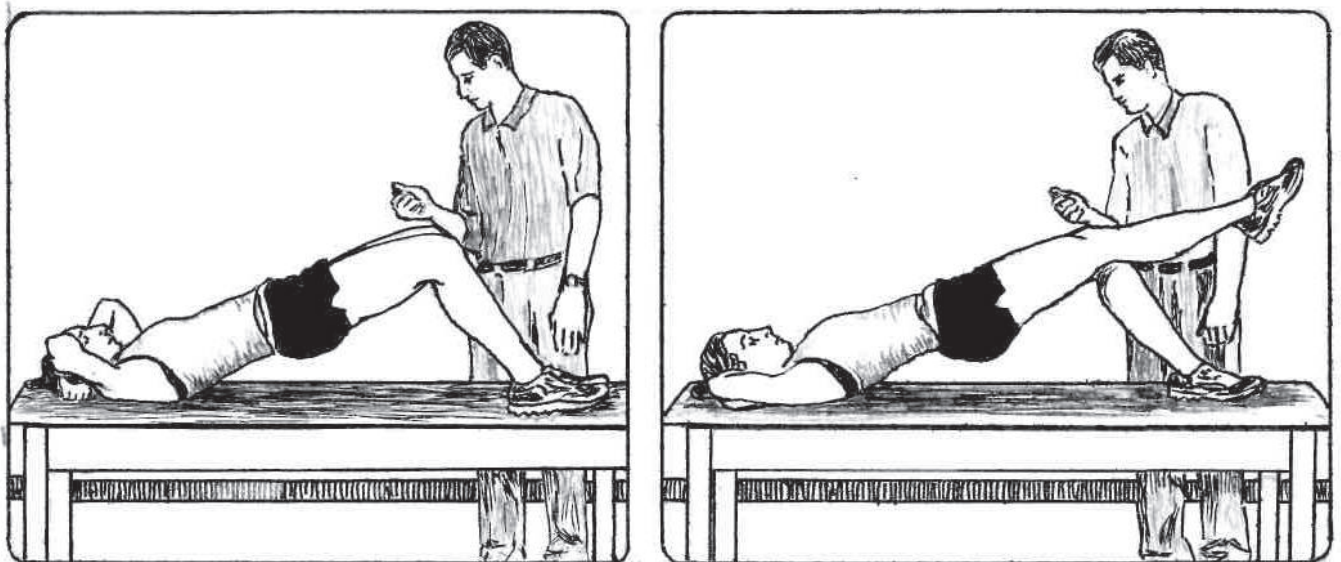

Рис. 7. Вихідне положення в тесті місток в положенні лежачи на спині (попереднє і кінцеве положення)

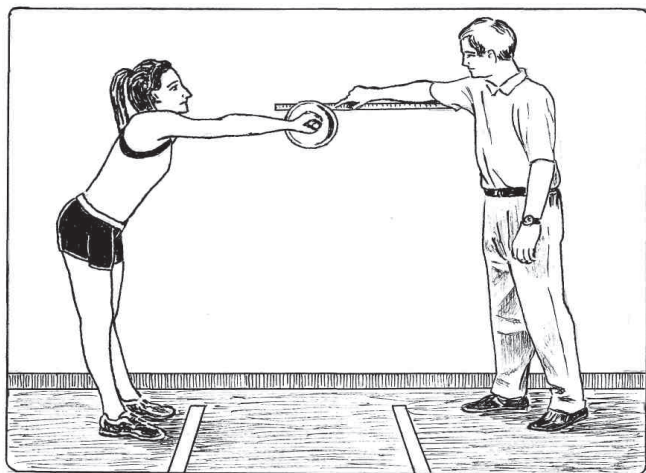

Рис. 8. Положення в тесті утримання ваги на витягнутих вперед руках

пропонують витягнути руки якомога далі і в даному положенні якомога довше утримати статичну позу (рис. 8).

Результат. Вимірювання двох показників:

- довжини (в см) витягування рук вперед;
- час (в секундах) утримання статичної пози.

Загальні вказівки та зауваження:

1. При витягуванні рук вперед п'яти ніг не відривати від підлоги.
2. Вагу обтяження можна змінювати орієнтуючись на вік досліджуваних.
3. Виконуються дві спроби. Кращий результат фіксується.
4. Вимірвальна палка встановлюється індивідуально (її висота від підлоги і початок нульової відмітки).
5. Вагу обтяження можна пропонувати орієнтуючись на масу тіла учасника тестування. Вона може складати орієнтовно 5% від маси тіла.

За даними K.L. Schellenberg et al. [12] коефіцієнт надійності для даного тесту $r_{tt} = 0,84$.

Висновки

1. Узагальнений закордонний досвід метрологічного контролю розвитку статичної силової витривалості людини.
2. Описана технологія виконання семи тестів.
3. Наведені нормативи оцінки результатів, визначені для окремих тестів.
Перспективою подальших розробок є визначення нормативів оцінки статичної силової витривалості, визначених для різних верств

населення, різного стану здоров'я, вітчизняної популяції.

Список літератури

1. Романенко В.А. Двигательные способности человека / В.А. Романенко. — Донець: Изд-во ДОНУ, 2005. — 290 с.
2. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів: Навчальний посібник / Л.П. Сергієнко. — К.: Олімпійська література, 2001. — 439 с.
3. Сергієнко Л.П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти: Підручник. — К.: КНТ, 2010. — 776 с.
4. Сергієнко Л.П. Новый взгляд на структуру двигательных способностей человека / Л.П. Сергієнко // Слобожанський науково-спортивний вісник. — 2011. — № 2. — С. 101–113.
5. Chan R.H. Endurance times of trunk muscles in male intercollegiate rowers in Hong Kong / R.H. Chan // Arch. Phys. Med. Rehabil. — 2005. — Vol. 86. — P. 2009–2012.
6. Chen L.W. Endurance times for trunk stabilization exercises in healthy women: Comparing 3 kinds of trunk — flexor exercises / L.W. Chen, L.-L. Bih, C.-C. Ho et al. // J. Sport Rehabil. — 2003. — No 12. — P. 199–207.
7. Krause D.A. Abdominal muscle performance as measured by the double leg-lowering test / D.A. Krause, J.M. Youdas, J.H. Hollman, J. Smith // Arch. Phys. Med. Rehabil. — 2005. — Vol. 86. — P. 1345–1348.
8. Leetun D.T. Core stability measures as risk factors for lower extremity injury in athletes / D.T. Leetun, M.L. Ireland, J.P. Willson, B.T. Ballantyne, I.M. Davis // Med. Sci. Sports Exerc. — 2004. — Vol. 36. — P. 926–934.
9. McGill S.M. Endurance times for stabilization exercises: Clinical targets for testing and training from a normal database / S.M. McGill, A. Childs, C. Liebenson // Arch. Phys. Med. Rehabil. — 1999. — Vol. 80. — P. 941–944.
10. Reiman M.P. Endurance times of trunk muscles in high school weightlifting participants [abstract] / M.P. Reiman, J. Nelson, M. Rogers, Z. Stuke, A. Zachgo // J. Man. Manipul. Ther. — 2006. — Vol. 14. — P. 179–180.
11. Reiman M.P. Functional Testing in Human Performance / m.P. Reiman, R.C. Manske. — Champaign, IL.: Human Kinetics, 2009. — 308 p.
12. Schellenberg K.L. A clinical tool for office assessment of lumbar spine stabilization endurance / K.L. Schellenberg, J.M. Lang, K.M. Chan, R.S. Bumham // Am. J. Phys. Med. Rehabil. — 2007. — Vol. 86. — P. 1–7.

Сергиенко Л.П., Лишевская В.М. Управление движениями человека: контроль развития статической мышечной силы (зарубежный опыт).

В статье обобщен зарубежный опыт метрологического контроля развития статической силовой выносливости человека. Определена технология выполнения семи тестов, которые практически не используются в отечественных научных исследованиях. Приведены нормативы оценки результатов, которые определены для отдельных тестов.

Ключевые слова: статическая силовая выносливость, тесты, нормативы оценки.

Serhiyenko L.P., Lyshevska V.M. Management of human movement: control of the development of static muscular power (foreign experience).

The experience of foreign scientists in the metrological control of the development of human static endurance is summarized in the article. The technology of doing seven tests which are not used in home investigations is defined. The norms of the results which are defined for some tests are given.

Key words: static power endurance, tests, norms.

Худолій О.М.

X98 Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. У 2-х томах. — 4-е вид., випр. і доп. — Харків: «ОВС», 2008. — Т. 1. — 408 с: іл.

ISBN 966-7858-54-5.

ISBN 966-7858-55-3(I).

У першому томі навчального посібника розглянуті загальні питання теорії гімнастики, а також засоби і методика розвитку рухових здібностей та методика навчання гімнастичним вправам.

Навчальний посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання педагогічних університетів та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл..

Худолій О.М.

X98 Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. У 2-х томах. — 4-е вид., випр. і доп. — Харків: «ОВС», 2008. — Т. 2. — 464 с: іл.

ISBN 966-7858-54-5.

ISBN 966-7858-56-1(II).

У навчальному посібнику розглянута методика викладання гімнастики в школі і ДЮСШ, а також методика організації і проведення змагань зі спортивної гімнастики.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів
(лист № 14/18.2—1928 від 17.11.03)

ОСНОВИ ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ

УДК 796.323.2

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ТЕХНІЧНОЇ ТА ІГРОВОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ

Артеменко Т.Г.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Анотація. Вивчена проблема визначення рівня ігрової підготовленості юних баскетболістів. В експерименті взяли участь баскетболіст у віці 10-12 років, учасники чемпіонату України (ВЮБЛ). У дослідженні використовувалися педагогічне спостереження за спортсменами в іграх і вивчення протоколів змагань, що дозволило виявити перелік показників їх ігрової успішності.

Ключові слова: юний баскетболіст, показники, успішність, психологічні властивості і якості.

Постановка проблеми. Як правило, багато спортсменів, які досягли видатних результатів у великому спорті, на початковому етапі підготовки не мали високих спортивних досягнень, і навпаки, подаючи прекрасні надії в юнацькому віці так і не досягли вершин у спортивному житті [3, 4]. Такі факти підтверджують думку Поплавського Л.Ю. про те, що ще недостатньо вивчено і тому залишається актуальною проблема визначення на етапі початкової підготовки перспективності спортсмена в даному виді спорту [1, 5]. Для визначення здібностей спортсмена у даному виді спорту необхідно мати об'єктивну інформацію не тільки о рівні успішності розвитку фізичних якостей і оволодіння технічними навичками та вміннями, але й проявлення їх у безпосередньо у грі. Це є важливим тому, що вже у віці 10—12 років ми можемо спостерігати особистісні якості які притаманні баскетболістам високої кваліфікації.

З 2006 по 2010 р. дослідження проводилося у відповідності зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006—2010 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту в рамках теми 2.4.6. «Психологічні проблеми підготовки та розвитку суб'єктів спортивно-педагогічної діяльності у галузі фізичного виховання і спорту» (номер державної реєстрації 0106U010780).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальнюючи думку фахівців Л.В. Волкова, В.І. Воронової, О.Р. Блакитній досліджували питання відбору в дитячому спорті [6], а також власні спостереження за підготовкою баскетболістів [1], зробили припущення, що у визначенні

перспективності баскетболістів необхідно керуватися конкретним рядом показників, що характеризують у особистості здібності до інтелектуального розвитку, тип мислення, агресивність, особистісну тривожність, вольові якості, характеристики уваги.

Однак рівень прояви важливих для баскетболістів особистісних показників необхідно визначати у взаємозв'язку з показниками їх технічної та ігрової підготовленості [6].

Існуючі педагогічні тести для визначення зростання спортивної майстерності не відображають участь у грі баскетболістів до 11 літнього віку [2]. При цьому проводяться офіційні змагання для дітей 7—8 років — з міні-баскетболу; для 9—10 років — Всеукраїнська юнацька баскетбольна ліга (ВЮБЛ) і міжнародні змагання [2, 3]. Тому існує необхідність урахування цього виду підготовки, як важливого для тренувального процесу, так і для виявлення особистісних психологічних показників.

Мета і завдання роботи. Метою дослідження є обґрунтування показників ігрової підготовленості юних баскетболістів 10—12 років на етапі початкової підготовки у зв'язку з важливими особистісними якостями баскетболістів для подальшого розвитку їх спортивної майстерності. Завдання нашого дослідження полягали в наступному: вивчити спеціальну літературу, присвячену проблемі педагогічного спостереження у грі за баскетболістами 10—12 років; провести педагогічне спостереження за спортсменами в офіційних іграх і вивчити протоколи змагань; розробити критерії оцінки ігрової успішності юних баскетболістів.

Для досягнення поставленої мети використовувалися наступні методи досліджень: теоретичний аналіз даних спеціальної літератури і досвіду передової практики; педагогічне спосте-

реження (техніко-тактичні дії баскетболістів в іграх); метод експертних оцінок; метод статистики (кореляційний аналіз).

Результати дослідження. Рівень ігровий підготовленості баскетболістів визначався у відповідності з вимогами навчальною програмою освоєння технічних прийомів і дій, що є основним критерієм оцінки успішності освоєння і застосування ними баскетбольних умінь, навичок безпосередньо в ігрових ситуаціях.

Для дослідження рівня оволодіння баскетболістами ігрової підготовленості використовували показники, які обрані методом експертної оцінки. Ці показники фіксуються в процесі спостереження за виконанням певних техніко-тактичних дій баскетболістів в процесі змагань з міні-баскетболу, а саме: кількість кидків м'яча по кільцю, кількість проходів до кільця, кількість перехоплень і підборів, кількість втрат м'яча, кількість втрат гравця в захисті, точність попадання штрафних кидків, кількість точних передач.

У педагогічному тестуванні використовувалися показники, що характеризують успішність оволодіння основними видами підготовки, — фізичної і технічної. Перелік цих показників визначено навчальною програмою з баскетболу для дитячо-юнацьких спортивних шкіл 1 і 2 роки навчання [2].

У зв'язку із зазначеним були виявлені показники і розроблені протоколи спостереження ігрових дій баскетболістів у віці 10—12 років. У таблиці 1 наведено показники ігрової підготовленості, що спостерігаються на першому році навчання, а в таблиці 2 — на другому році. Оцінка спостережуваних дій проводилася за шестибальною системою.

Рівень успішності виконання освоєних техніко-тактичних прийомів у грі з міні-баскетболу визначався за показниками ігрової підготовленості. Серед показників ігрової підготовленості баскетболістів 10—12 років експерти, із запропонованого їм переліку, вибрали сім. Пропоновані для експертів показники вибиралися, виходячи з таких умов: 1) мета початкової спортивної підготовки — навчити дітей грати в баскетбол, створити такий рівень базової підготовки, який в подальшому забезпечить зростання спортивної майстерності; 2) завдання на першому році навчання — виявити здібності до занять баскетболом, на другому — визначити індивідуальні здібності.

На відмінному рівні показник кількості кидків м'яча у кошик на першому році майже такий як і на другому році навчання у 11—12 років, а саме — 9—10 разів, та відповідно 11 разів та більш. Кількість перехоплень м'яча і підборів для відмінного рівня на першому році навчання співпадає з вимогами на другому році навчання — 5 разів та більше за 19—21 хвилину гри на майданчику. Показник кількості втрат м'яча при передачі та дриблінгу на рівні 1 разу, є відмінним, як на першому році так і на другому році навчання баскетболу. А також найгірший цей показник однаковий як у 10 років так і у 12 років, та відповідає кількості на рівні 7 разів.

Показник втрат гравця у захисті під час гри на першому році навчання повинен відповідати рівню 5 разів, а на другому — не більш 3 разів.

Точні передачі, як показник, що характеризує наявність у баскетболіста тактичного мислення, вже на першому році навчання повинні відповідати рівню 11 разів, та на другому році на рівні не менш 17 разів.

Таблиця 1

Належні нормативи і оцінки показників ігрової підготовленості баскетболістів на етапі початкової підготовки (10-11 років) (у балах)

Спостережувані ігрові дії*	Бали					
	5	4	3	2	1	0
Кидки м'яча у кошик, кіл-ть	9-11	6-8	4-5	2-3	1	0
Проходи під кошик, кіл-ть	6 і більше	5	4-3	2	1	0
Перехоплення і підбори м'яча, кіл-ть	5 і більше	4	3	2	1	0
Втрата м'яча при передачі і дриблінгу, кіл-ть	1	2	3-4	5	6	7 і більше
Втрата гравця у захисті, кіл-ть	5 і менш	6	7	8	9	10 і більше
Точність штрафних кидків, %	40 і більше	30	25	15	10	5 і менш
Точні передачі м'яча, кіл-ть	11 і більше	10-9	8-7	6-4	3-1	0

Примітки. * — середній час участі у грі 19-21 хвилину (тут і далі)

Належні нормативи і оцінки показників ігрової підготовленості баскетболістів на етапі початкової підготовки (10-11 років) (у балах)

Спостережувані ігрові дії*	Бали					
	5	4	3	2	1	0
Кидки м'яча у кошик, кіл-ть	11 і більше	10-6	7-5	4-2	1	0
Загальна результативність, кіл-ть очок	10 і більше	9-6	5	4-3	2-1	0
Перехоплення і підбори м'яча, кіл-ть	5 і більше	4	3	2	1	0
Втрата м'яча при передачі і дриблінгу, кіл-ть	1	2	3-4	5	6	7 і більше
Втрата гравця у захисті, кіл-ть	3 і менш	4	5	6	7	8 і більше
Точність штрафних кидків, %	55 і більше	45	35	25	15	5 і менш
Точні передачі м'яча, кіл-ть	17 і більше	16-13	12-10	9-6	5-3	2 і менш

Обговорення. Показники ігрової підготовленості, вибрані для оцінки ефективності розвитку ігрових здібностей, відповідають вимогам технічної підготовленості баскетболістів у віці 10—12 років на етапі початкової підготовки. Експерти відзначали ті показники, які відображають кількість кидків м'яча по кільцю під час гри, які баскетболіст виконував в умовах, типових для атаки кільця з ближньої та середньої дистанції. Кидки м'яча по кільцю баскетболістом в ситуаціях, коли його партнер знаходиться в кращій позиції, і він може виконати йому передачу, визначалися як втрата м'яча. Цей показник також відображає рівень ігрового мислення, що вважається важливим для баскетболістів на всіх етапах багаторічної підготовки.

Одночасно результати педагогічного спостереження ігрових дій дозволяють виявити рівень оволодіння базовими тактичними вміннями та навичками. Цьому сприяють спостереження за такими показниками, як перехоплення і втрати м'яча.

Показник втрати гравця в захисті, характеризує вміння гравців переміщатися по майданчику за умови зорового контролю за кількома об'єктами одночасно (опікуваний суперник, гравець з м'ячем, ближній і дальній нападаючий і т.д.). Залежно від рівня розвитку антиципації, гравець приймає рішення про направлення свого переміщення, щоб використовуючи командні взаємодії, досягти максимально сприятливого результату, як в захисних діях, так і в нападі.

Найбільша різниця щодо вимог до ігрових дій на першому році навчання і другому ми спостерігали у перехопленні м'яча і підборі його (5 раз і більш), втрат м'яча при веденні і передачі (не більш 1 разу),

точні передачі (17 і більш разів) за умовний час проведення на майданчику (від 19 до 21 хвилини).

Це обумовлено на наш погляд тим, що ці показники характеризують не тільки фізичні здібності та технічні навички юних баскетболістів, але у комплексі з ними проявляють рівень тактичного мислення, передбачення ситуацій (антиципація), вірний розрахунок у виконанні певних дій та якості уваги (концентрація, розподіл, переключення).

Висновки. Вибрані показники для спостереження ігрових дій юних баскетболістів, на основі експертної оцінки, дозволили отримати об'єктивну інформацію об рівні їх техніко-тактичної підготовленості у зв'язку з важливими для баскетболістів особистісними якостями.

В результаті досліджень отримані також критерії оцінки ігрових дій юних баскетболістів 10—12 років, що дозволяє вносити корективи у навчально-тренувальний процес.

У віці 11—12 років починається спеціалізація у зв'язку з ігровим амплуа, тому актуальним продовженням нашої роботи буде розробка, на основі запропонованих нами показників успішності у грі, критеріїв відповідності баскетболістів до ігрового амплуа.

Список літератури

1. Артеменко Т.Г. Факторная структура личностных особенностей юных баскетболистов / Т.Г. Артеменко // IX Міжнародний науковий конгрес "Олімпійський спорт і спорт для всіх", Київ, 20-23 верес. 2005 р. : тези доповідей. — К. : Олімпійська література, 2005. — С. 99.

2. Баскетбол : навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл (групи початкової підготовки 1-го і 2-го років навчання) / програму підготували: А.Д. Леонов, А.І. Вальтін. — К., 1999. — 110 с.
3. Баскетбол для молодых игроков / [Бусета Х. М., Мондони М., Авакумович А., Килик Л.] ; пер. с англ. М. Давыдов. — Николаев : ЧП «Румянцева А.В.», 2006. — 358 с.
4. Волков Л.В. Спортивна підготовка молодших школярів / Л.В. Волков. — К.: «Освіта України», 2010. — 388 с.
5. Поплавський Л.Ю. Баскетбол / Л.Ю. Поплавський. — К. : Олімпійська література, 2004. — 289 с.
6. Юный баскетболист : пособие для тренеров / под ред. Е.Р. Яхонтова. — М. : Физкультура и спорт, 1987. — 175 с.

Надійшла до редакції 25.08.11 р.

Артёмченко Т.Г. Критерии оценки технической и игровой подготовленности юных баскетболистов.

Изучена проблема определения уровня игровой подготовленности юных баскетболистов. В эксперименте приняли участие баскетболист в возрасте 10—12 лет, участники чемпионата Украины (ВЮБЛ). В исследовании использовалось педагогическое наблюдение за спортсменами в играх и изучение протоколов соревнований, что позволило выявить перечень показателей их игровой успешности.

Ключевые слова: юный баскетболист, личностные показатели, отбор, факторная структура, психологические свойства и качества.

Artemenko T.G. Evaluation criteria for technical and playing basketball readiness of young.

The study of personality psychological features of young basketball players that influence the formation of sports skills and gain value for selection in basketball at the stage of initial training. At this stage of preparation identified personal characteristics, which show significant correlation between the parameters of readiness at certain time intervals during the initial training.

Key words: young basketball player, personal performance, selection, factor structure, psychological characteristics and quality.

Сергієнко Л.П.

- C32** Практикум з психології спорту: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. — Харків: «ОВС», 2008. — 256 с. (МОН України, лист № 1-4/18-Г-1054 від 14 травня 2008 р.) ISBN 966-7858-51-0.

У навчальному посібнику викладено зміст практикуму з психології спорту та програми з даної навчальної дисципліни. У практикумі наведено короткий зміст лекцій. Фактично це конспекти лекцій, які особливо потрібні студентам заочного відділення та тим, хто навчається дистанційно. На практичних заняттях студентам пропонується виконання психологічних та дидактичних тестів. Навчальний посібник доцільно використовувати під час підготовки до семінарських занять, заліків та іспитів.

Навчальний посібник рекомендовано студентам вищих навчальних закладів освітнього напрямку «Фізичне виховання і спорт» та «Психологія». Може бути корисним для викладачів, фахівців у галузі психології, тренерів, спортсменів високої кваліфікації, широкого кола читачів.

Худолій О.М.

- X98** Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. — 2-е вид., випр. — Харків: «ОВС», 2008. — 408 с.: іл. ISBN 966-7858-53-7.

У навчальному посібнику розглянуті загальні питання теорії фізичного виховання, а також теорія і методика розвитку рухових здібностей та навчання фізичним вправам.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

ОСНОВИ СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ

УДК 796.323.2

СТРУКТУРА ПІДГОТОВЛЕНOSTІ БАСКЕТБОЛІСТОК СТУДЕНТСЬКОЇ КОМАНДИ

Козіна Ж.Л., Вакслер М.А., Тихонова А.О., Попова А.В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. В статті представлені результати дослідження структури підготовленості баскетболісток педагогічного ВНЗ. На основі педагогічних спостережень, факторного та кластерного аналізу виявлено, що основний принцип розподілу гравців для індивідуальної та групової роботи в дослідженій команді педагогічного вуза не по функціям, як це характерно для команд високого класу, а по стажу занять баскетболом. Алгоритм застосування факторного та кластерного аналізу для виявлення індивідуальних особливостей гравців може застосовуватися в інших командах.

Ключові слова: баскетбол, вуз, структура підготовленості, психофізіологічні показники.

Вступ. Актуальність теми. На сучасному етапі проблема вдосконалювання фізичного виховання студентів є однією з найважливіших [1,4,6]. Ріст технічного прогресу приводить до постійного зростання вимог до освіти, що, у свою чергу, спричиняє підвищення розумових і психічних навантажень у всієї учнівської молоді, і особливо — у студентів [3].

Як відомо [5,5,7], підвищення розумових і психічних навантажень без оптимальної їхньої компенсації фізичною активністю приводить до істотного погіршення загального стану здоров'я, що, у свою чергу, позначається і на професійній підготовці.

Серед учнівської молоді особливе місце займають студенти педагогічних вузів. Це саме той контингент, для якого характерний великий обсяг роботи, що вимагає високої концентрації, уваги, пам'яті, копіткості. Як відомо, такий вид розумової роботи є одним з найбільш стомлюючих, і, природно, повинний гармонійно сполучатися з руховою активністю, яке дає достатнє навантаження як на серцево-судинну і дихальну системи, так і на опорно-руховий апарат.

При всій очевидній необхідності рухової активності залишається відкритим питання, який вид фізичного навантаження є найбільш кращим для студентів педагогічних вузів. Природно, що кожен студент, що усвідомлює необхідність фізичних вправ, вибирає для себе вид спорту, найбільше для нього придатний. І досить великий відсоток студентів вибирає саме баскетбол. Це не випад-

ково, тому що баскетбол дає різнобічне навантаження на організм, захоплює емоційно, розвиває не тільки фізичні можливості, але й інтелектуальні і психологічні [2], що найбільше актуально для студентів гуманітарних вузів.

Однак питання побудови учбово-тренувального процесу по баскетболу в педагогічних вузах з урахуванням їх професійної специфіки і психологічних особливостей студентів, у даний час практично не розроблено, і тому обраний напрямок досліджень є своєчасним і актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дослідження проведено відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи Державного комітету України з питань фізичної культури й спорту на 2006-2010 р. по темі 2.4.1.4.3 п «Психологічні, педагогічні й медико-біологічні засоби відновлення працездатності в спортивних іграх» (№ 0106U011989) та по темі «Теоретико-методичні основи індивідуалізації навчально-тренувального процесу в окремих групах видів спорту» (№0106U011989).

Мета роботи: виявити особливості структури підготовленості та індивідуальні особливості спортсменок-баскетболісток педагогічного вузу.

Завдання роботи:

1. Виявити особливості фізичної підготовленості і розвитку психофізіологічних функцій студенток-баскетболісток педагогічного вузу.

2. Виявити індивідуальні особливості структури підготовленості студенток-баскетболісток педагогічного вузу.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, педагогічне тестування, анкетування,

фізіологічні і психофізіологічні методи дослідження, метод суб'єктивної оцінки випробовуваного зусилля (напруги, що відчувається), методи математичної статистики.

Для виявлення загальної структури підготовленості баскетболісток було проведено комплексне тестування за показниками спеціальної фізичної, технічної підготовленості та розвитку психофізіологічних якостей. Після цього був проведений кореляційний та факторний аналіз отриманих показників.

Результати дослідження. Як показав кореляційний аналіз показників тестування баскетболісток педагогічного вузу, великий вплив на показники тестування робить кваліфікація спортсменок та стаж занять баскетболом і має багато достовірних взаємозв'язків з іншими показниками. Слід зазначити, що наявність окремих кореляційних взаємозв'язків заслуговує певної уваги. Так, негативний взаємозв'язок кваліфікації з показником помилки прискорення часу у відтворенні часового проміжку 6с ($r=-0,71$, $p<0,01$) свідчить про те, що підвищення спортивної кваліфікації приводить також до підвищення точності у відчутті часу, що особливо стосується зменшення помилки вповільнення часу. У той же час спостерігається негативний взаємозв'язок спортивної кваліфікації з помилкою вповільнення часу 24с ($r=-0,49$, $p<0,01$). Отримані дані свідчать про те, психофізіологічні якості, в частку, відчуття часу, мають певний взаємозв'язок з спортивною кваліфікацією баскет-

болісток, і розвитку цієї якості слід приділяти увагу на тренувальних заняттях.

Практично всі показники технічної і спеціальної фізичної підготовленості також мають достовірні кореляційні взаємозв'язки із спортивною кваліфікацією та стажем занять баскетболом.

Отримані дані свідчать про те, що в збірних командах вуза певні труднощі виникають у зв'язку з різною підготовленістю гравців і необхідністю індивідуального підходу до них на тренувальних заняттях, адже багато кореляційних взаємозв'язків фізичної та технічної підготовленості із стажем занять баскетболом та спортивною кваліфікацією свідчать про дане положення.

Результати факторного аналізу показали, що кількість факторів, власне значення яких більше одиниці, дорівнює 7 (рис. 1).

До першого фактору увійшли показники точності відтворення зусилля, максимальна динамометрія, точність відтворення 6с, метання набивного м'яча з розбігу (рис. 1).

Слід зазначити, що перший фактор утворився показниками, які розвивалися в основному, стихійно в процесі життя і мало пов'язані із ціле направленим тренуванням студенток у порівнянні із даними тестування професійних команд, де перший фактор, як правило, утворюється показниками антропометрії.

Це можна пояснити тим, що баскетболісток-студенток педагогічного вузу рівень спеціальної підготовленості дуже різний і тому на перший план,

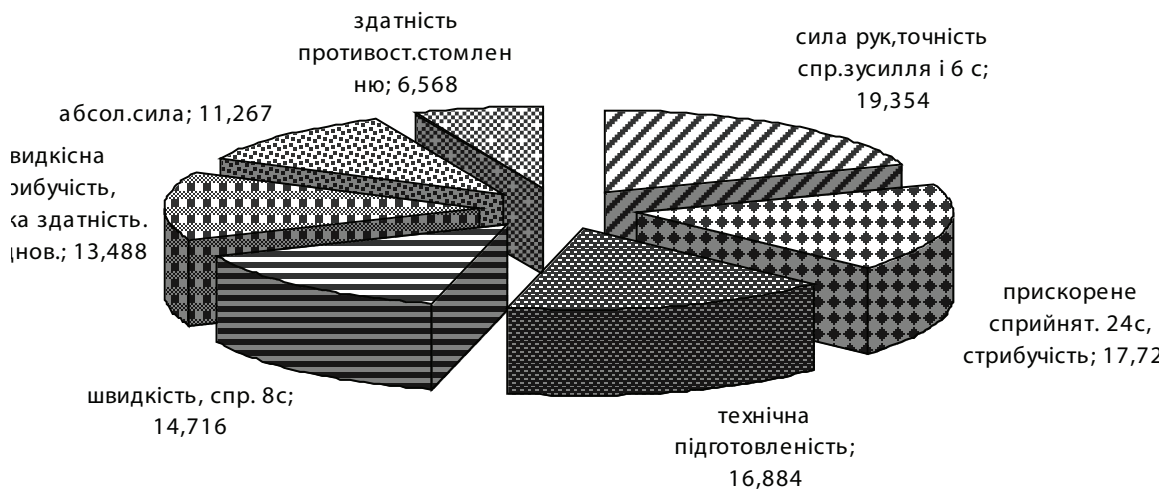

Рис. 1. Характеристика структури підготовленості баскетболісток педагогічного ВНЗ

тобто у перший фактор, входять показники сили рук, адже саме ця якість найбільш розвивається в процесі життя, особливо у студентів із сільської місцевості. Перший фактор був названий «Сила рук, відтворення зусилля и часового проміжку 6с» (рис. 1).

До другого фактору увійшли такі показники, як ЧСС після човникового бігу, помилка прискорення часу при відтворенні 24 с, висота стрибку вверх, ЧСС лежачі та ЧСС відновлення. Тому другий фактор і був названий «Швидкісно-силові якості, прискорення сприйняття 24 с» (рис. 1).

До третього фактору надійшли показники точності середніх та штрафних кидків, швидкість захисних пересувань, швидкісна техніка, тривалість циклу М/С, човниковий біг, стаж занять баскетболом. Слід зазначити, що показники спеціальної витривалості (човниковий біг) та технічна підготовленість в даному дослідженні мають протилежні коефіцієнти кореляції, що може бути пояснено тим, що найбільш технічні гравці на завжди самі швидкі. Але стаж занять баскетболом, який надійшов до даного фактору, свідчить про більший вплив стажу занять баскетболом на технічну підготовленість, чим на спеціальну витривалість. Таким чином, третій фактор був названий «Технічна підготовленість, стаж» (рис. 1).

У четвертий фактор увійшли такі показники, як точність сприйняття 8 с, біг 24 м*2. Тому четвертий фактор був названий «Швидкість, сприйняття 8 с» (рис. 1).

До п'ятого фактору увійшли такі показники, як ЧСС відновлення після човникового бігу з позитивним коефіцієнтом кореляції, швидкісна стрибучість. Тому п'ятий фактор був названий «Швидкісна стрибучість, низька здатність до відновлення» (рис. 1).

До шостого фактору увійшли показники ваги тіла та метання з місця. Тому він був названий «Абсолютна сила» (рис. 1).

Сьомий фактор згідно показникам, які до нього увійшли, був названий «Здатність протистояти стомленню» (рис. 1).

Була також визначена індивідуальна факторна структура підготовленості баскетболісток. Тим спортсменкам, у яких були виявлені високі значення другого фактору, були дані спеціальні рекомендації по тренуванню швидкісно-силових якостей.

Спортсменкам з низькими значеннями третього фактору були дані рекомендації по застосуванню психорегуляторного тренування для поліпшення системи регуляції судинного тону.

Крім того, всім спортсменкам були рекомендовані вправи, які розвивають відчуття часу, оскільки дані показники увійшли більшість головних факторів.

Таким чином була доведена ефективність застосування індивідуальної факторної структури для підвищення фізичної та технічної підготовленості баскетболісток педагогічного вузу.

Для розподілу баскетболісток на групи для індивідуальної роботи був застосований ієрархічний кластерний аналіз показників тестування. В ієрархічному кластерному аналізі кожен окремий випадок утворить спочатку свій окремий кластер. На кожному кроці два окремих кластери, найбільш близькі один одному по своїй структурі, поєднуються в один кластер. В один кластер були об'єднані гравці, які відрізняються від інших більшим стажем занять баскетболом та більшим рівнем фізичної та технічної підготовленості. Тому цілком зрозуміло, що вони опинилися в одному кластері при об'єднанні. Всі інші гравці опинилися кожен в окремому кластері. Це свідчить про те, що вони дуже відрізняються один від одного, і може бути пояснено їх невеликим стажем занять баскетболом і стихійним розвитком різних якостей.

Інші гравці склали інші кластери, і кожен гравець — окремий кластер. Тому ми розділили всіх гравців на дві групи: в першу групу надійшли гравці другого кластеру, які найбільш схожі між собою і можуть тренуватися по однаковій програмі, а в другу групу увійшли всі інші гравці, які дуже різняться між собою і вимагають індивідуальної підготовки.

Отже, ми одержали 2 групи гравців, які різняться за рівнем спортивної кваліфікації та стажем занять баскетболом. Такий розподіл гравців відрізняється від отриманих даних в чоловічій команді першого розряду [8,10,11] та команди вищої ліги «БК — ХАІ» [9], де за допомогою кластерного аналізу гравці розілялися не за рівнем підготовленості, а за ігровими функціями. Можна відзначити, що такий розподіл гравців і є основною особливістю команди баскетболісток педагогічного ВНЗ. І тому при тренуванні подібних команд та побудові індивідуальних програм тренування слід враховувати, що гравці розділяються в них не по функціям, як в командах вищих розрядів, а по рівню підготовленості і стажу занять баскетболом.

Якщо детально проаналізувати індивідуальну факторну структуру підготовленості гравців, то можна відзначити, що у гравців першої групи більш виражений розвиток перших трьох факторів, у той час як у гравців другої групи більш виражений розвиток інших факторів, і взагалі загальна вираженість факторів менша, ніж у гравців першої групи.

Крім того, аналіз достовірності розходжень результатів тестування баскетболісток виділених груп за t-критерієм Стьюдента та F-критерієм Фішера

(табл. 5) показав, що більш, ніж третя результатів тестування достовірно різняться у представників різного ігрового амплуа не тільки за показниками тестів з фізичної та технічної підготовки, але й за та психофізіологічними показниками. Це вказує на те, що належність до визначеної групи кожного гравця — це не тільки чисто розходження в спортивній кваліфікації та стажу занять баскетболом, але й розходження в більш глибоких показниках фізіологічних та психофізіологічних функцій, і тому при та побудові індивідуальних програм баскетболісток педагогічного вуза необхідно враховувати широкий комплекс показників тестування та факторний аналіз даних показників.

Таким чином, проведене дослідження показало, що в педагогічному вузі на рівень підготовленості баскетболісток впливає, в основному, стаж занять баскетболом, тому що саме за цим показником баскетболістки різняться найбільш всього.

Факторний аналіз показав наявність семи факторів показників комплексного тестування баскетболісток: перший фактор — «Сила рук, відтворення зусилля і часового проміжку 6с», другий фактор — «Швидкісно-силові якості, прискорення сприйняття 24 с», третій фактор — «Технічна підготовленість, стаж», четвертий фактор — «Швидкість, сприйняття 8 с», п'ятий фактор — «Швидкісна стрибучість, низька здатність до відновлення», шостий фактор — «Абсолютна сила», сьомий фактор — «Здатність протистояти стомленню».

Кластерний аналіз показав наявність 2 груп гравців, які різняться за рівнем спортивної кваліфікації та стажем занять баскетболом. Такий розподіл гравців і є основною особливістю команди баскетболісток педагогічного вузу. І тому при тренуванні подібних команд та побудові індивідуальних програм тренування слід враховувати, що гравці розділяються в них не по функціям, як в командах вищих розрядів, а по рівню підготовленості і стажу занять баскетболом.

Висновки. 1. Факторний аналіз показав наявність семи факторів показників комплексного тестування баскетболісток: перший фактор — «Сила рук, відтворення зусилля і часового проміжку 6с», другий фактор — «Швидкісно-силові якості, прискорення сприйняття 24 с», третій фактор — «Технічна підготовленість, стаж», четвертий фактор — «Швидкість, сприйняття 8 с», п'ятий фактор — «Швидкісна стрибучість, низька здатність до відновлення», шостий фактор — «Абсолютна сила», сьомий фактор — «Здатність протистояти стомленню».

2. Кластерний аналіз показав наявність 2 груп гравців, які різняться за рівнем спортивної кваліфікації та стажем занять баскетболом. Такий розподіл гравців і є основною особливістю

команди баскетболісток педагогічного вузу. І тому при тренуванні подібних команд та побудові індивідуальних програм тренування слід враховувати, що гравці розділяються в них не по функціям, як в командах вищих розрядів, а по рівню підготовленості і стажу занять баскетболом.

3. У гравців першої групи більш виражений розвиток перших трьох факторів, у той час як у гравців другої групи більш виражений розвиток інших факторів, і взагалі загальна вираженість факторів менша, ніж у гравців першої групи.

4. Аналіз достовірності розходжень результатів тестування баскетболісток виділених груп за t-критерієм Стьюдента та F-критерієм Фішера показав, що більш, ніж третя результатів тестування достовірно різняться у представників різного ігрового амплуа не тільки за показниками тестів з фізичної та технічної підготовки, але й за та психофізіологічними показниками.

Перспективи подальших досліджень.

В подальших дослідженнях планується поглибити розробку методики підготовки студентів-баскетболістів та поглибити виявлення психофізіологічних особливостей студентів вузів різного напрямку.

Список літератури

1. Алькова С.Ю. Реализация дифференцированного подхода в физическом воспитании на основе субъектного опыта студентов / Алькова С.Ю. // Теория и практика физ. культуры. — 2003. — N 4. — С. 10-12.
2. Баскетбол: Учеб. для вузов физ. культуры: Допущен Ком. по физ. культуре и туризму / Ред. Портнов Ю.М. — М.: АО Астра семь, 1997.
3. Виндюк А.В. Домашние задания как одна из форм самостоятельной деятельности по физической культуре / Виндюк А.В. // Физическое воспитание студентов творческих специальностей / ХГАДИ (ХХПИ). — Харьков, 2002. — N 1. — С. 88-94.
4. Вовк В.М. Динамика физической подготовленности школьников — выпускников и студентов младших курсов в условиях непрерывного физического воспитания / Вовк В.М. // Физическое воспитание студентов творческих специальностей / ХХПИ. — Харьков, 2001. — N 4. — С. 38-41.
5. Ермаков С.С. Педагогические условия обеспечения занятий со студентами с ослабленным здоровьем / Ермаков С.С. // Физическое воспитание студентов творческих специальностей / ХГАДИ (ХХПИ). — Харьков, 2003. — N 1. — С. 66-71.

6. Здоров'є студентів с позиції професіоналізма / [Егорычев А.О., Пендик Б.Н., Бондаренко К.А., Смирнова Ю.А.] // Теория и практика физ. культуры. — 2003. — N 2. — С. 53-56.
7. История философии. Спб., 1985. С. 417-780.
8. Козіна Ж.Л. Модельні характеристики баскетболістів 1 розряду / Козіна Ж.Л., Парамонов К., Вакулєнко О. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць за ред. Єрмакова С.С., Харьков, ХДАДАМ (ХХПІ), 2004. — №14— С.11-21.
9. Козіна Ж.Л. Структура підготовленості баскетболісток вищих розрядів в підготовчому та змагальному періодах // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць за ред. Єрмакова С.С., Харьков, ХДАДАМ (ХХПІ), 2005. — №17. С. 20-28.
10. Козіна Ж.Л. Індивідуалізація навчально-тренувального процесу баскетболістів 1 розряду на основі факторних моделей / Ж.Л. Козіна, Р.П. Перепьолкін // Теорія та методика фізичного виховання. Науково-методичний журнал. — Харків: ОВС, 2005. — №2. — С. 31-37.
11. Індивідуальні особливості підготовленості баскетболісток педагогічного вузу / Козіна Ж.Л., Воробйова В.О., Вакслер М.А., Тихонова А.О. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць за ред. Єрмакова С.С., Харьков, ХДАДАМ (ХХПІ), 2005. — №16. С. 40-52.

Надійшла до редакції 15.01.2011 р.

Козіна Ж.Л., Вакслер М.А., Тихонова А.А., Попова А.В. Структура подготовленности баскетболисток студенческой команды.

В статье представлены результаты исследования структуры подготовленности баскетболисток педагогического вуза. На основе педагогических наблюдений, факторного и кластерного анализа выявлено, что основной принцип распределения игроков для индивидуальной и групповой работы в обследованной команде педагогического вуза основан не на их функциях, как это характерно для команд высокого класса, а на стаже занятий баскетболом. Алгоритм применения факторного и кластерного анализа для выявления индивидуальных особенностей игроков может применяться в других командах.

Ключевые слова: баскетбол, вуз, структура подготовленности, психофизиологические показатели.

Kosina G.L., Vacsler M.A., Tihonova A.A., Popova A.V. Structure of preparedness of basketball-players of student command.

The results submitted in the article of research of structure of readiness of female basketball teams pedagogical high school. On the basis of pedagogical supervision, the factorial analysis it is revealed, that the main principle of distribution of players for individual and group work in the surveyed team of pedagogical high school is based not on their functions as it is typical of teams of a high class, and on the experience of their training skills in basketball. The algorithm of application the factorial analysis for revealing specific features of players may be applied in other teams.

Key words: basketball, high school, structure of readiness.

Сергієнко Л.П.

- С32 Практикум з психології спорту: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. — Харків: «ОВС», 2008. — 256 с. (МОН України, лист № 1-4/18-Г-1054 від 14 травня 2008 р.) ISBN 966-7858-51-0.

У навчальному посібнику викладено зміст практикуму з психології спорту та програми з даної навчальної дисципліни. У практикумі наведено короткий зміст лекцій. Фактично це конспекти лекцій, які особливо потрібні студентам заочного відділення та тим, хто навчається дистанційно. На практичних заняттях студентам пропонується виконання психологічних та дидактичних тестів. Навчальний посібник доцільно використовувати під час підготовки до семінарських занять, заліків та іспитів.

Навчальний посібник рекомендовано студентам вищих навчальних закладів освітнього напрямку «Фізичне виховання і спорт» та «Психологія». Може бути корисним для викладачів, фахівців у галузі психології, тренерів, спортсменів високої кваліфікації, широкого кола читачів.

Сергієнко Л.П.

С32 Психомоторика: контроль та оцінка розвитку: Навчальний посібник / Л.П. Сергієнко, Н.Г. Чекмарьова, В.А. Хаджинов. — Харків: «ОБС», 2012. — 270 с. ISBN 978-966-7858-59-6.

У навчальному посібнику зроблено загальне уявлення про психомоторні здібності людини. Наведено основні методи контролю розвитку психомоторних здібностей та нормативи оцінки результатів тестових вимірювань.

Для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання та спорту, психологічних факультетів. Може бути корисним для викладачів, фахівців із спортивної психології, науковим керівникам, магістрантам, аспірантам, тренерам, спортсменам.

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-51-59 від 15 червня 2010 р.)

Зміст

Вступ	5	4.3. Оцінка розвитку здібності до просторово-динамічної чутливості.....	129
Розділ 1. Загальна характеристика та структура психомоторних здібностей людини	9	4.4. Оцінка чутливості кінестетичної сенсорної системи	132
1.1. Системно-функціональні механізми управління психомоторними діями.....	9	<i>Резюме</i>	135
1.2. Структура психомоторних здібностей людини.....	18	<i>Контрольні запитання</i>	135
<i>Резюме</i>	30	Розділ 5. Психомоторні методики вивчення властивостей нервової системи	136
<i>Контрольні запитання</i>	31	5.1. Методи дослідження сенсомоторної реакції людини.....	136
Розділ 2. Основи теорії тестів та теорії оцінки психомоторних здібностей людини	32	5.2. Методи дослідження темпу рухів людини	147
2.1. Основи теорії тестів психомоторних здібностей	32	5.3. Методи дослідження ритму рухів людини	152
2.1.1. Основні поняття теорії тестів.....	32	5.4. Оцінка розвитку рухової пам'яті	156
2.1.2. Інформативність тестів	33	5.5. Оцінка розвитку уваги	159
2.1.3. Надійність тестів.....	35	<i>Резюме</i>	168
2.2. Основи теорії оцінок психомоторних здібностей	39	<i>Контрольні запитання</i>	169
2.2.1. Проблема і завдання теорії оцінок	39	Розділ 6. Вимірювання і оцінка розвитку сенсомоторної координованості та рівноваги людини	170
2.2.2. Норми оцінок тестових результатів.....	40	6.1. Вимірювання і оцінка розвитку сенсомоторної координованості.....	170
<i>Резюме</i>	48	6.2. Діагностика здібності до збереження стійкості пози (рівноваги)	180
<i>Контрольні запитання</i>	49	6.2.1. Діагностика розвитку здібності до статичної рівноваги	180
Розділ 3. Вимірювання і оцінка просторових і часових параметрів рухів	50	6.3. Діагностика розвитку здібності до динамічної рівноваги.....	186
3.1. Вимірювання і оцінка просторових параметрів рухів.....	50	6.3.1. Діагностика розвитку здібності до вестибулярної (статокінетичної) стійкості ...	195
3.2. Вимірювання і оцінка часу і часових параметрів рухів.....	77	<i>Резюме</i>	199
3.3. Вимірювання і оцінка просторово-часових параметрів рухів.....	89	<i>Контрольні запитання</i>	200
<i>Резюме</i>	115	Розділ 7. Діагностика поведінки людини за показниками психомоторики	201
<i>Контрольні запитання</i>	116	7.1. Діагностика особистих властивостей особистості	201
Розділ 4. Вимірювання і оцінка силових параметрів рухів та просторово-динамічної чутливості	117	7.2. Графологічна діагностика	207
4.1. Оцінка сприйняття силових параметрів рухів	117	<i>Резюме</i>	210
4.2. Оцінка диференціювання силових параметрів рухів.....	126	<i>Контрольні запитання</i>	211
		<i>Словник основних термінів і понять</i>	212
		<i>Список використаної літератури</i>	215

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, кафедра ТМФВ, редакція журналу «Теорія та методика фізичного виховання» мають честь запросити представників Вашої організації до участі в конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

VII Всеукраїнська наукова конференція (24.11.2011 року)

Програма конференції передбачає роботу таких секцій:

- 01 — проблеми фізкультурної освіти в Україні;
- 02 — проблеми тренування і навчання в спортивних видах гімнастики;
- 03 — проблеми тренування і навчання в спортивних іграх і одноборствах;
- 04 — проблеми тренування і навчання в циклічних видах спорту;
- 05 — проблеми фізичного виховання школярів;
- 06 — інформаційні і комп'ютерні технології у фізичному вихованні і спорті;
- 07 — рекреація і спорт для всіх.

Робочі мови конференції: українська і російська.

Для включення у програму конференції необхідно до 01 жовтня 2011 року надіслати тези доповіді в обсязі 3 сторінок і матеріали доповіді (стаття, **українською мовою**) — 6—12 сторінок, а також дискету з набраним текстом.

Вимоги до матеріалів:

1. Тези і стаття подаються в **двох** роздрукованих примірниках і **на дискеті** у вигляді текстового файлу.
2. Рукопис підписується всіма авторами.
3. Статті (тези) подаються у форматі **Microsoft Word 6,0/98** або ***.rtf**. Ім'я файлу (**латинськими** буквами) відповідає **прізвищу першого автора+номер секції** (наприклад: **ermakov_06.doc**).
4. Текст статті (тез) повинен бути набраним через 1,5 інтервали, шрифт «Times New Roman Cyr», кегль 14; поля: верхнє, нижнє, ліве — 2,5 см, праве 1,5 см (30 рядків по 60—64 символів). Малюнки підготовлені у форматі ***.tif** чи **Corel Draw 4,0/8,0**. Таблиці повинні мати вертикальну орієнтацію і побудовані за допомогою майстра таблиць редактора Word. Формули підготовлені в редакторі формул MS Equation2.0.
5. Статті пишуться за схемою: назва статті, автори (ім'я, по батькові, прізвище), ... університет (інститут, академія), вступ (постановка проблеми, аналіз публікацій, зв'язок роботи з науковими програмами), мета дослідження, методика дослідження, результати дослідження та їх обговорення, висновки, література (не більше 6). Тексти анотацій трьома мовами (українською, російською і англійською) повинні містити: прізвище та ім'я автора (ів), назву роботи, назву установи, текст до 100 слів і ключові слова.
6. Реферат статті (**українською, російською і англійською** мовами) за схемою: мета дослідження, методи дослідження, головні результати дослідження. Обсяг — 1 сторінка. Реферати будуть надруковані в електронному варіанті журналу «Теорія та методика фізичного виховання»
7. Разом зі статтею подаються **авторська довідка** (тема виступу, прізвище, ім'я, по-батькові, назва навчального закладу, посада, науковий ступінь, звання, точна адреса, телефон, електронна адреса) і **конверт з маркою зі зворотною адресою**.
8. Матеріали конференції (тези) будуть надруковані у збірнику наукових праць до початку роботи конференції, матеріали доповіді (статті) — у поточних номерах фахового журналу «Теорія та методика фізичного виховання» у міру надходження, позачергою друкуються статті які мають посилання на матеріали опубліковані в журналі.
9. **Матеріали разом з копією квитанції на грошовий переказ надсилати на адресу: 61174 Харків, а/с 8692.** Оргкомітет конференції. Худолію Олега Миколайовичу, або електронною поштою **e-mail: public@tmfv.com.ua** з поміткою «матеріали конференції».

Основні дати:

Час подачі матеріалів	до 01 жовтня 2011 р.
Засідання, семінар, круглий стіл	24 листопада 2011 р за програмою конференції, яка буде оприлюднена 14 листопада 2011 р. на сайті www.tmfv.com.ua
Розсилання збірника авторам	до 15 грудня 2011 р.
Обговорення, дискусія, збірник конференції	http://www.ovc.kharkov.ua — доступні електронні версії попередніх конференцій.

Всі витрати за рахунок організації, що відряджають.

Вартість публікації матеріалів конференції — 80 грн. (за один матеріал).

Організаційний внесок — 50 грн. (сплачується під час реєстрації).

Оплата за публікації для учасників конференції з України: **поштовий переказ** на адресу: **61174 Харків, а/с 8692.**

Худолію Олега Миколайовичу.

Адреса оргкомітету: 61174 Харків, а/с 8692. Худолій Олег Миколайович, зав. кафедри ТМФВ, голова оргкомітету.

Телефон для довідок: **057-756-73-38.**

Оргкомітет конференції

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Львівський державний університет фізичної культури, Науково-дослідний інститут ЛДУФК
 Центр математичного моделювання
 Інституту прикладних проблем механіки і математики імені Я.С.Підстригача НАН України
 Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, кафедра ТМФВ,
 редакція журналу “Теорія та методика фізичного виховання”
 мають честь запросити представників Вашої організації до участі в конференції

**МОДЕЛЮВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ**

VIII міжнародна наукова конференція (28 лютого 2012 року)

Програма конференції передбачає роботу таких секцій:

1. Моделювання як ефективний метод пізнання складних об'єктів і процесів у сфері фізичної культури.
2. Моделювання складних біомеханічних систем у сфері спорту, фізичного виховання.
3. Моделювання в області механіки людини.
4. Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні.
5. Моделювання різних сторін підготовленості спортсменів.
6. Моделювання та технічні засоби.
7. Моделювання процесу навчання і розвитку рухових здібностей у школярів на уроках фізичної культури.
8. Моделювання навчальної діяльності студентів фізкультурних навчальних закладів.

Робочі мови конференції: українська і російська.

Для включення у програму конференції необхідно до 10 січня 2012 року надіслати тези доповіді в обсязі 3 сторінок і матеріали доповіді (стаття, **українською мовою**) — 6—12 сторінок, а також дискету з набраним текстом.**Вимоги до статей і тез:**

1. Тези і стаття подаються у вигляді текстового файлу, які необхідно переслати електронною поштою на адресу **e-mail: public@tmfv.com.ua** з поміткою «матеріали конференції».
2. Рукопис підписується всіма авторами.
3. Статті (тези) подаються у форматі **Microsoft Word 6,0/98** або ***.rtf**. Ім'я файлу (**латинськими** буквами) відповідає **прізвищу першого автора+номер секції** (наприклад: **ermakov_06.doc**).
4. Текст статті (тез) повинен бути набраним через 1,5 інтервали, шрифт «Times New Roman Cyr», кегль 14; поля: верхнє, нижнє, ліве — 2,5 см, праве 1,5 см (30 рядків по 60—64 символів). Малюнки підготовлені у форматі ***.tif** чи **Corel Draw 4,0/8,0**. Таблиці повинні мати вертикальну орієнтацію і побудовані за допомогою майстра таблиць редактора Word. Формули підготовлені в редакторі формул MS Equation2.0.
5. Статті пишуться за схемою: назва статті, автори (ім'я, по батькові, прізвище), ... університет (інститут, академія), вступ (постановка проблеми, аналіз публікацій, зв'язок роботи з науковими програмами), мета дослідження, методика дослідження, результати дослідження та їх обговорення, висновки, література (не більше 6). Тексти анотацій трьома мовами (українською, російською і англійською) повинні містити: прізвище та ім'я автора (ів), назву роботи, назву установи, текст до 100 слів і ключові слова.
6. Реферат статті (**українською, російською і англійською** мовами) за схемою: мета дослідження, методи дослідження, головні результати дослідження. Обсяг — 1 сторінка. Реферати будуть надруковані в електронному варіанті журналу «Теорія та методика фізичного виховання».
7. Разом зі статтею подаються **авторська довідка** (тема виступу, прізвище, ім'я, по-батькові, назва навчального закладу, посада, науковий ступінь, звання, точна адреса, телефон, електронна адреса) і **конверт з маркою зі зворотною адресою**.
8. Тези будуть надруковані у збірнику наукових праць до початку роботи конференції, статті — у **поточних номерах фахового журналу «Теорія та методика фізичного виховання»** у міру надходження.
9. **Матеріали разом з копією квитанції на грошовий переказ надсилати на адресу: e-mail: public@tmfv.com.ua** з поміткою «матеріали конференції».

Основні дати:

Час подачі матеріалів	до 10 січня 2012 р.
Засідання, семінар, круглий стіл	28 лютого 2012 р за програмою конференції, яка буде розіслана учасникам до 3 березня, за адресою: — 79000, Україна, м. Львів, вул. Підголюско, 25, ЛДУФК, кафедра стрільби та технічних видів спорту; — м. Харків, вул. Блюхера, 2, ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, кафедра ТМФВ
Розсилання збірника авторам Розсилання електронної версії	до 15 березня 2012 р. до 28 лютого 2012 р.
Обговорення, дискусія, збірник конференції	http://www.tmfv.com.ua — доступні електронні версії попередніх конференцій.

Автори з інших міст можуть взяти участь у засіданні, семінарі, круглому столі тільки на запрошення кафедр ВНЗ-організаторів. Всі витрати за рахунок організацій, що відряджає.

Вартість публікації матеріалів конференції — 80 грн. (за один матеріал).

Організаційний внесок — 50 грн (сплачується під час реєстрації).

Оплата за публікації для учасників конференції з України: **поштовий переказ** на адресу: **61174 Харків, а/с 8692**.

Худолію Олегу Миколайовичу.

Адреса оргкомітету:

79000, Україна, м. Львів, вул. Підголюско, 25, ЛДУФК, кафедра стрільби та технічних видів спорту, заступник голови оргкомітету
 Виноградський Богдан Анатолійович, тел.: 80679511393, e-mail: bvynohrad@ukr.net; Лопатьев Анатолій Олександрович, тел. 8-067-287-48-82, e-mail: dziu@cmm.lviv.ua.

61003 Харків, а/с 10947. Худолій Олег Миколайович, зав. кафедри ТМФВ. Телефон для довідок: **057-756-73-38**.

Оргкомітет конференції

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, кафедра ТМФВ, редакція журналу «Теорія та методика фізичного виховання» мають честь запросити представників Вашої організації до участі в конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Сьома Всеукраїнська наукова конференція (19—20 квітня 2012 року)

Програма конференції передбачає роботу таких секцій:

- 01 — досвід впровадження ECTS в Україні;
- 02 — проблеми викладання теорії і методики фізичного виховання та спортивно-педагогічних дисциплін у спеціалізованому навчальному закладі;
- 03 — проблеми фізкультурної освіти в середній школі;
- 04 — методологічні підходи до розробки програм з фізичної культури для середньої школи;
- 05 — проблеми фізкультурної освіти у вищій школі;
- 06 — інформаційні і комп'ютерні технології у фізкультурній освіті.

Робоча мова конференції: українська.

Для включення у програму конференції необхідно до **01 березня 2012 року** надіслати **тези доповіді** в обсязі 3 сторінок і **матеріали доповіді** (стаття) — 6—12 сторінок на електронну пошту e-mail: **public@tmfv.com.ua** з поміткою «матеріали конференції».

Вимоги до матеріалів:

1. Тези і стаття надсилаються на електронну пошту e-mail: **public@tmfv.com.ua** з поміткою «матеріали конференції».
2. Статті (тези) подаються у форматі **Microsoft Word 6,0/98** або ***.rtf**. Ім'я файлу (**латинськими** буквами) відповідає **прізвищу першого автора+номер секції** (наприклад: **ermakov_06.doc**).
3. Текст статті (тез) повинен бути набраним через 1,5 інтервали, шрифт «Times New Roman Cyr», кегль 14; поля: верхнє, нижнє, ліве — 2,5 см, праве 1,5 см (30 рядків по 60—64 символів). Малюнки підготовлені у форматі ***.tif** чи **Corel Draw 4,0/8,0**. Таблиці повинні мати вертикальну орієнтацію і побудовані за допомогою майстра таблиць редактора Word. Формули підготовлені в редакторі формул MS Equation2.0.
4. Статті пишуться за схемою: назва статті, автори (ім'я, по батькові, прізвище), ... університет (інститут, академія), вступ (постановка проблеми, аналіз публікацій, зв'язок роботи з науковими програмами), мета дослідження, методика дослідження, результати дослідження та їх обговорення, висновки, література (не більше 6). Тексти анотацій трьома мовами (українською, російською і англійською) повинні містити: прізвище та ім'я автора (ів), назву роботи, назву установи, текст до 100 слів і ключові слова.
5. Реферат статті (**українською, російською і англійською** мовами) за схемою: мета дослідження, методи дослідження, головні результати дослідження. Обсяг — 1 сторінка. Реферати будуть надруковані в електронному варіанті журналу «Теорія та методика фізичного виховання».
6. Разом зі статтею подаються **авторська довідка** (тема виступу, прізвище, ім'я, по-батькові, назва навчального закладу, посада, науковий ступінь, звання, точна адреса, телефон, **електронна адреса**).
7. Матеріали конференції (тези) будуть надруковані у збірнику наукових праць до початку роботи конференції, матеріали доповіді (статті) — у **поточних номерах фахового журналу «Теорія та методика фізичного виховання» по мірі надходження**.
8. **Матеріали разом з копією квитанції на грошовий переказ надсилати на адресу e-mail: public@tmfv.com.ua з поміткою «матеріали конференції».**

Основні дати:

Час подачі матеріалів	до 1 березня 2011 р.
Засідання, семінар, круглий стіл (тільки для учасників з ВНЗ м. Харкова)	19—20 квітня о 14:00, м. Харків, вул. Блюхера, 2, ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, кафедра ТМФВ
Розсилання збірника авторам	до 30 квітня 2011 р.
Обговорення, дискусія, збірник конференції	http://www.ovc.kharkov.ua — доступні електронні версії попередніх конференцій.

Вартість публікації матеріалів конференції — 80 грн. (за один матеріал).

Організаційний внесок — 50 грн (сплачується під час реєстрації).

Оплата за публікації для учасників конференції з України: **поштовий переказ** на адресу: **61174 Харків, а/с 8692. Худолію Олега Миколайовичу.**

Адреса оргкомітету: 61174, а/с 8692. Оргкомітет конференції. Худолій Олег Миколайович, зав. кафедри ТМФВ, голова оргкомітету. Телефон для довідок: **057-756-73-38**.

Оргкомітет конференції

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

У журналі друкуються статті наступної спрямованості

- теорія та методика навчання рухам;
- фізичне виховання дітей та підлітків;
- спортивне тренування дітей та молоді;
- фізична культура в школі;
- фізична культура в профілактиці і лікуванні захворювань у дітей та підлітків;
- теорія і методика професійної підготовки учителя фізичної культури;
- правові основи фізичної культури в Україні.

Вимоги до оформлення статей

1. Приймаються до друку оригінальні і оглядові статті з різних проблем навчання і виховання.
2. Обсяг оригінальної статті — 6—8 стр. тексту, оглядових — 12—24 стр., коротких повідомлень — до 3 стр.
3. Стаття подається в двох роздрукованих примірниках і в електронному вигляді.
4. Рукопис підписується всіма авторами.
5. Статті подаються у форматі Microsoft Word 6,0/98 або *.rtf. Ім'я файла (латинськими буквами) повинно відповідати прізвищу першого автора. Увесь матеріал статті повинен міститися в одному файлі.
6. Текст статті повинен бути набраним через 1,5 інтервали, шрифт «Times New Roman Cyr», кегль 14; поля: верхнє, нижнє, лівє — 2,5 см, правє 1,5 см (30 рядків по 60—64 символів).
7. Малюнки підготовлені у форматі *.tif чи Corel Draw 4,0/8,0.
8. Таблиці повинні мати вертикальну орієнтацію і побудовані за допомогою майстра таблиць редактора Word. Формули підготовлені в редакторі формул MS Equation2.0
9. Оригінальні статті пишуться за схемою:
 - назва статті;
 - автор (ім'я, по батькові, прізвище);
 - університет (інститут, академія);
 - вступ (постановка проблеми, аналіз публікацій, зв'язок роботи з науковими програмами);
 - мета дослідження;
 - методика;
 - результати дослідження;
 - обговорення;
 - висновки (останнім повинен бути висновок про перспективи подальших розвідок);
 - список літератури;
 - тексти анотацій трьома мовами (українською, російською і англійською) повинні містити: прізвище та ім'я автора (ів), назву роботи, назву установи, текст до 100 слів і ключові слова;
 - реферат статті (**українською, російською і англійською** мовою) за схемою: мета дослідження, методи дослідження, головні результати дослідження. Обсяг — 1 сторінка. Реферати будуть надруковані в електронному варіанті журналу «Теорія та методика фізичного виховання».
10. Стаття повинна бути написана українською мовою і вчитана авторами.

Додатково авторам необхідно подати такі відомості: повне прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи, посаду, науковий ступінь, тему виконаної наукової роботи, домашню адресу, **e-mail** і контактний телефон, **кількість примірників журналу**, яка буде надсилатися наложеним платежем.

Статті надсилати електронною поштою з поміткою «Стаття в журнал «ТМФВ».

E-mail: **public@tmfv.com.ua**. Телефон для довідок: **057-756-73-38**.

Інше

1. Один примірник журналу, у якому опублікована стаття, висилається на адресу автора наложеним платежем після виходу його у світ.
2. Більшу кількість примірників необхідно замовляти завчасно.